

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Environmentální aspekty čínského projektu
„Belt and Road Initiative“

Diplomová práce

Bc. Štěpán KAŠPAR

Vedoucí práce: Mgr. Simona ŠAFARŽÍKOVÁ, PhD.

Olomouc 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně na základě zdrojů a literatury, které jsem uvedl v příloženém seznamu.

V Olomouci dne 8.12.2021

.....

Podpis autora

Poděkování

Rád bych zde poděkoval vedoucí mé diplomové práce, paní Mgr. Simoně Šafaříkové, PhD., za rady a připomínky, které mi poskytla při tvorbě této diplomové práce.

Zároveň přidávám obrovský dík mé rodině a přátelům, kteří mě podporovali. Mnohokrát všem děkuji.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Štěpán KAŠPAR**
Osobní číslo: **R18913**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Téma práce: **Environmentální aspekty čínského projektu „Belt and Road Initiative“**
Zadávací katedra: **Katedra rozvojových a environmentálních studií**

Zásady pro vypracování

Čínská lidová republika je v současné době jednou z vedoucích trhů a ekonomik na celém světě. Již v minulosti existovala řada cest obchodní výměny mezi ní a dalšími regiony. Mezi ně patří tzv. Hedvábná stezka. V roce 2013 byl čínským prezidentem představen záměr na obnovení tohoto historického fenoménu pod názvem 'Belt and Road Initiative'. Součástí iniciativy je kompletní obchodní strategie, která má za cíl globálně posílit čínský ekonomický a politický vliv. Diplomová práce se zabývá různými aspekty tohoto projektu a jejím hlavním cílem je zanalyzovat jeho potenciály a rizika s důrazem na environmentální problematiku projektu.

Rozsah pracovní zprávy: **20 – 25 tisíc slov**
Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

HUGHES, Alice C. (2019): Understanding and minimizing environmental impacts of the Belt and Road Initiative, *Conservation Biology*, Vol. 33, No. 4, p. 884-894

SÁRVÁRI, Balász a Anna SZEIDOVITZ (2016): The Political Economics of the New Silk Road, *Baltic Journal of European Studies*, Tallinn University of Technology, Vol. 6, No. 1, ISSN: 2228-0588

TRACY, Elena F. (2017): China's new Eurasian ambitions: the environmental risks of the Silk Road Economic Belt, *Eurasian Geography and Economics*, Vol. 58, No. 1, p. 56-88, DOI: 10.1080/15387216.2017.1295876

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Simona Šafaříková, Ph.D.**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Datum zadání diplomové práce: 4. února 2020
Termín odevzdání diplomové práce: 22. května 2020

LS.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

Abstrakt:

Čínská lidová republika je v současné době jednou z vedoucích trhů a ekonomik na celém světě. Již v minulosti existovala řada cest obchodní výměny mezi ní a dalšími regiony. Mezi ně patří tzv. Hedvábná stezka. V roce 2013 byl čínským prezidentem představen záměr na obnovení tohoto historického fenoménu pod názvem „Belt and Road Initiative“. Součástí iniciativy je kompletní obchodní strategie, která má za cíl globálně posílit čínský ekonomický a politický vliv. Diplomová práce se zabývá různými aspekty tohoto projektu a jejím hlavním cílem je zanalyzovat jeho potenciály a rizika s důrazem na environmentální problematiku projektu.

Klíčová slova: Čína, Belt and Road Initiative, projekt, ekologická civilizace
environmentální aspekty

Abstract:

The People's Republic of China is currently one of the leading markets and economies in the world. There has been a number of trade routes between it and other regions in the past. These include the so-called Silk Road. In 2013, the Chinese president unveiled an intention to revive this historic phenomenon called the „Belt and Road Initiative“. The initiative includes a complete business strategy aimed at increasing China's economic and political influence globally. The diploma thesis deals with various aspects of this project and the main goal is to analyze its potential and risks with emphasis on the environmental issues of the project.

Key words: China, Belt and Road Initiative, project, ecological civilization,
environmental aspects

Obsah

1. ÚVOD	8
2. CÍLE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY A METODOLOGIE	11
3. ČÍNSKÁ LIDOVÁ REPUBLIKA	13
3.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA A PŘÍRODNÍ POMĚRY	13
3.2 OBYVATELSTVO ČÍNY.....	16
3.3 HISTORIE ČÍNY	18
3.3.1 <i>Čínské dynastie</i>	18
3.3.2 <i>Moderní Čína</i>	20
3.3.2.1 <i>Čínská republika</i>	21
3.3.2.2 <i>Čínská lidová republika</i>	24
4. EKOLOGIE A OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V ČLR	31
4.1 EKOLOGICKÁ CIVILIZACE	31
4.2 VÝVOJ EKOLOGIE V ČLR.....	33
4.3 AUTORITÁŘSTVÍ A ENVIRONMENTALISMUS.....	40
5. BELT AND ROAD INITIATIVE – INICIATIVA PÁSMO A STEZKA	44
5.1 OBECNÉ PŘEDSTAVENÍ INICIATIVY	44
5.2 POZEMNÍ EKONOMICKÉ KORIDORY.....	49
5.3 STÁTY ZAPOJENÉ DO INICIATIVY BRI.....	50
5.4 FINANCOVÁNÍ INICIATIVY BRI	52
5.5 ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKTY INICIATIVY BRI	54
5.5.1 <i>Investice v rámci BRI</i>	58
5.5.2 <i>Institucionální ukotvení environmentálních témat BRI</i>	63
5.5.2.1 <i>BRIGC</i>	64
6. SHRNU TÍ A ZÁVĚR DIPLOMOVÉ PRÁCE	68
PŘÍLOHY:	72
SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	73
SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ.....	79
SEZNAM ZDROJŮ GRAFŮ.....	79

1. Úvod

Současný svět se stává, i díky globalizaci, stále více propojeným místem. Je propojen jak ekonomicky, tak i politicky, sociálně, vojensky, a v neposlední řadě i environmentálně. To znamená, že krok, který udělá jeden světový hráč, ovlivní určitým způsobem také ostatní hráče. Tento status quo může být v určitých případech velmi pozitivní, jindy negativní, a ne vždy to, co je pro jednoho hráče dobré, má stejný vliv na ostatní.

Již odnepaměti existují zmínky o určité formě spolupráce mezi aktéry, ať už se jedná o vojenské aliance proti společnému nepříteli, či smlouvy o dělení světa v koloniální éře počínající rokem 1492¹ a trvající prakticky do minulého století. Za nejproduktivnější období, co se týče různých druhů spolupráce, by se pravděpodobně dalo označit období od 20. století po současnost. Vznikla totiž celá řada organizací, institucí, programů či projektů, které svou působností zahrnují všechny státy světa i takové, které mají spíše regionální nebo meziregionální charakter. Mimo ně bylo lidstvo také svědkem dvou celosvětových konfliktů, a to první a druhé světové války, které mají vliv na (geo)politickou situaci světa v různých regionech až do dnešních dnů.

Největšími geopolitickými hráči na světě jsou velké, ekonomicky, politicky a vojensky silné státy. Po druhé světové válce to byly Spojené státy a Sovětský svaz, které si *de facto* rozdělily planetu na dvě znepřátelené části. V dnešní době jsme svědky větší multipolarity, kdy mají velký vliv nejen USA a Rusko², ale i spojující se Evropa, Indie, Afrika, Jižní Amerika, jihovýchodní Asie, Blízký a střední východ, či Čínská lidová republika.

Čínská lidová republika se během několika málo desetiletí stala jedním z politických, ekonomických i vojenských hegemonů světa. Došlo k tomu z důvodu, že její obrovský počet obyvatel vytvořil potenciál využitelný pro

¹ Objevení amerického kontinentu výpravou Kryštofa Kolumba.

² Nástupnický stát Sovětského svazu.

masivní výrobu a export výrobků do celého světa, a s tím spojené rychlé zbohatnutí země a zvyšování prestiže a důležitosti ČLR³ ve světovém systému.

To umožňuje Číně prosazování svých cílů na mezinárodním poli i ovlivňování rozhodnutí vlád řady států jak pozitivním, tak z určitého pohledu některých světových aktérů i negativním způsobem.

Jedním z příkladů silného vlivu Číny na okolní svět je její aktuálně probíhající mezinárodní projekt, který jedním ze svých principů navazuje na starověké a středověké propojení východní Asie se Středomořím a Evropou, tzv. Hedvábnou stezku. Ta byla důležitým nástrojem vývoje civilizací, které byly Hedvábnou stezkou propojeny. Mezi ně patřily, mimo Číny, civilizace jako je Indie, Mezopotámie, Persie, Římská říše a také kultury ve střední Asii. Tyto regiony profitovaly ze vzájemného obchodu nejen s hedvábím.

Tento projekt, strategie či koncepce, jehož název se dá volně přeložit jako „Iniciativa Pásmo a stezka“⁴, má, dle jeho základních principů fungování, ekonomicky a infrastrukturně propojit Čínu s vybranými (nejen) okolními státy a regiony, zvýšit objem obchodu a vzájemně napomoci s rozvojem zapojených aktérů. Bezesporu má tato iniciativa potenciál přinést všem aktérům pozitivní vývoj a prosperitu, může ale také být příčinou mnoha problémů, které by svou závažností mohly vyvolat v nejhorsším scénáři i konflikty. Jedním aspektem je např. narušení geopolitického řádu a již fungujících příkladů spolupráce mezi určitými zeměmi. Jiným hlediskem je možná hospodářská, či možná i politická, závislost na Číně.

V neposlední řadě může být závažná i environmentální stránka věci. Projekt BRI s sebou přinese i těžbu a obchod s nerostnými (a jinými) surovinami, zvýšení intenzity dopravy na jednotlivých představených dílčích koridorech a její rozvoj, či stavbu nejrůznějších logistických a výrobních center. Důležitou otázkou

³ Zkratka pro Čínskou lidovou republiku.

⁴ Dále používaná zkratka BRI (anglický termín Belt and Road Initiative). Tento český překlad názvu iniciativy je použit v oficiálním dokumentu memoranda o porozumění, který podepsala vláda České republiky s vládou ČLR v roce 2016 (*Vlada.cz, 2016*).

je i rozvoj a výstavba elektrárenských komplexů jak ekologického, tak neekologického charakteru, jako jsou uhelné elektrárny. To vše může mít negativní vliv na životní prostředí.

V poslední době ale Čína po vzoru „západních“ zemí klade důraz na environmentální standardy a ekologické technologie, a v souvislosti s tím vytváří i ekologickou politiku. To je dobrým znamením pro pozitivní vývoj v tomto směru. Čína byla totiž v našich⁵ představách synonymem znečištění a nekvalitních výrobků. To se ale začíná měnit a Čína se, i přes mnoho svých jiných problémů⁶, stává průkopníkem v ekologii⁷. Přesto je ale nutné nenechat se zaslepit čínskou propagandou o její, i světové, ekologické transformaci a sledovat její jednání ve skutečnosti, na reálně probíhajících projektech.

⁵ Autor tímto vyjádřením myslí země tzv. Západu i celé mezinárodní společnosti.

⁶ Např. lidská práva v Ujgursku, Tibetu či politický konflikt s Hong Kongem a Taiwanem.

⁷ Tato tvrzení jsou podepřena dále v textu diplomové práce.

2. Cíle, výzkumné otázky a metodologie

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku aktuálního kontroverzního čínského projektu „Belt and Road Initiative“, a to především z environmentálního hlediska. Je koncipována způsobem, aby čtenář nejdříve získal základní obecné, historické a politické povědomí o Čínské lidové republice jako takové, a tím se zorientoval v situaci samotného státu. Tato část je následována exkurzem do tématu ekologie a ochrany životního prostředí ČLR včetně popisu čínského přístupu k udržitelnému rozvoji. Práce poté pokračuje následnou charakteristikou samotného projektu „Belt and Road Initiative“ a to z pohledu (geo)politického a ekonomického. Hlavním zájmovým tématem diplomové práce je environmentální stránka tohoto jistě velmi ambiciózního, ale často také kontroverzního, mezinárodního projektu.

Výzkumné otázky pro diplomovou práci znějí:

- 1) Jaké jsou obecné reálie Čínské lidové republiky a jaký politický vývoj předcházel vytvoření iniciativy Belt and Road Initiative?
- 2) Co je obsahem nového čínského přístupu „ekologická civilizace“ a jaký je vývoj environmentalismu v Čínské lidové republice?
- 3) Jaké jsou důvody pro vytvoření iniciativy Belt and Road Initiative? Co vše je její součástí? Kteří světoví aktéři jsou do této iniciativy zapojeni?
- 4) Jakou přináší iniciativa Belt and Road Initiative problematiku, kritiku a výzvy z environmentálního pohledu?

Při tvorbě této diplomové práce je použito dvou kvalitativních metod výzkumu, a to rešeršní a kompilační metody. Ty jsou založeny převážně a výhradně na sběru dostupných relevantních dat k danému tématu. Nalezené informace jsou následně analyzovány a co nejobjektivněji interpretovány tak, aby nedocházelo k inklinaci textu diplomové práce k negativnímu a čistě kritickému, či pozitivnímu nekritickému pohledu na problematiku. V případě zhodnocení, že dochází k náklonu k jednomu z těchto extrémů, se autor vždy snaží o vyvážení objektivitu opakovaným vyhledáváním informací, které by možnou neobjektivitu eliminovaly.

V diplomové práci se pracuje jak s primárními daty, tak i se sekundárními daty. Mezi ty patří knihy, akademické studie, odborné články i tiskové zprávy zabývající se různými problematikami tématu Belt and Road Initiative. Použité zdroje jsou psány převážně v anglickém jazyce, v menší míře jsou zastoupeny také zdroje psané v českém jazyce. Důvodem pro časté užití tiskových zpráv z internetových periodik je aktuálnost zkoumané problematiky. O určitých tématech a informacích obsažených v diplomové práci, zatím nevyšly akademické vědecké texty. V práci jsou použity pouze zdroje, které jsou bezplatně k dispozici a také zdroje v naprosté většině elektronické, a to z důvodu probíhající coronavirové krize a nemožnosti přístupu k tištěným fyzickým zdrojům (odborným knihám a časopisům v knihovnách).

3. Čínská lidová republika

V této kapitole se autor diplomové práce věnuje Čínské lidové republice jako státu, a to z hlediska obecně faktického. Jsou zde nastíněny základní informace o zemi jako takové, přírodních poměrech, obyvatelstvu, politickém a administrativním uspořádání. Součástí této kapitoly je také exkurz do historie země od jejích prvopočátků po současnost a objasnění vývoj její ekonomické situace, což jsou klíčové informace pro správné porozumění celému projektu Belt and Road Initiative.

3.1 Stručná charakteristika a přírodní poměry

Čínská lidová republika je největší zemí patřící do regionu východní Asie. Pro svou polohu a rozlohu by se ale daly její části započítat i do regionu střední Asie. Jedná se o zemi s největším počtem sousedních států na světě. Jejimi suchozemskými sousedy jsou (dle hodinových ručiček, od jihu): Vietnam, Laos, Myanmar, Indie, Bhútán, Nepál, Pákistán, Afghánistán, Tádžikistán, Kyrgyzstán, Kazachstán, Rusko, Mongolsko a Severní Korea. Její pozemní hranice činí 22 457 km, přičemž s Vietnamem délka hranice měří 1297 km, s Laosem 475 km, s Myanmarem 2129 km, s Indií 2659 km, s Bhútánem 477 km, s Nepálem 1389 km, s Pákistánem 438 km, s Afghánistánem 91 km, s Tádžikistánem 477 km, s Kyrgyzstánem 1063 km, s Kazachstánem 1765 km, s Ruskem dohromady⁸ 4179 km, s Mongolskem 4630 km a se Severní Koreou 1352 km. Rozporuplnou otázkou je sousedění i s Hong Kongem, který je ale dle Číny její nedílnou součástí. Významnou část východní a jihovýchodní hranice Číny tvoří pobřeží Tichého oceánu, přesněji Pochajský záliv, Žluté, Východočínské a Jihočínské moře. Souhrnná délka pobřeží činí přibližně 14 500 km. Čína prostřednictvím přilehlých moří a oceánu sousedí také s Jižní Koreou, Japonskem, Filipínami, Malajsií, Brunejí a Indonésií. Důvodem sousedství s posledními čtyřmi zmiňovanými státy je spor o Spratlyho ostrovy v Jihočínském moři. Celé státní

⁸ Čína s Ruskem totiž sousedí dvakrát, a to délkou 46 km na západ od Mongolska a 4133 km na východ od Mongolska (CIA, 2021).

území má rozlohu 9 596 960 km², což dělá z ČLR třetí, či čtvrtou⁹ největší zemi na světě (CIA, 2021).

Pro svou velkou rozlohu je reliéf státu velice rozmanitý. Pobřežní úrodné nížiny na východě se mění v nejvyšší a nejrozlehlejší vysokohorská pásma na západě a jihozápadě země, a potažmo celé planety Země. Ta se tyčí až do výšky 8 849 m n. m, což je výška Mount Everest v pohoří Himaláj na hranici s Nepálem. Mimo Himaláji a Tibetské náhorní plošiny¹⁰, můžeme v ČLR najít také Transhimalájské pohoří, Pamír, Karákoram, Kchun-Lun-Šan, či Východočínský masiv. Na severu a západě země můžeme nalézt Džungarskou a Tarimskou pánev, které jsou vzájemně odděleny pohořím Ťan-Šan. Nachází se zde také nejnižší položené místo Číny, a to Turfanská proláklina. Značnou část Číny vyplňují také pouště, a to Taklamakan a Gobi. Druhá ze jmenovaných, která se nachází na pohraničí s Mongolskem, představuje pro centrální vládu řadu problémů, a to díky svému zvětšování směrem k hustě obydleným regionům centrální Číny (Wang, 2014).

Co se týče vodstva, tak většina řek ústí do Tichého oceánu. Nejvýznamnějšími řekami jsou Jang-c'-ťiang (Modrá řeka) a Chuang-che (Žlutá řeka). Mezi další významné řeky patří např. Ču-ťiang (Perlová řeka) na jihovýchodě země. Čínské území je ale také prameništěm významných řek jako Indus a Brahmaputra ústících do Indického oceánu. Celých 35 % území je bezodtokou oblastí (Feuerwerker, 2020).

Neméně důležité je také zmínit administrativní systém ČLR. Pro svou rozlohu, národnostní, etnickou a náboženskou různorodost a také politickou situaci, spočívající v existenci separatistických tendencí řady území, je ČLR rozdělena do jednotek s různým typem uspořádání vnitřní správy. Nepočítáme-li mezi tyto jednotky *de facto* samostatný Taiwan, ČLR je potom rozdělena do 33 území spadajících pod přímou správu centrální komunistické vlády. Patří sem 22

⁹ Záleží na rozhodnutí, zda jsou do celkové rozlohy započítány sporná území jako Taiwan nebo území, o která se vedou hraniční spory s Indií. Jedná se o Jižní Tibet a Aksai Čin. O třetí a čtvrtou příčku v tomto ohledu se tedy ČLR dělí se Spojenými státy americkými (CIA, 2021).

¹⁰ Pro svou rozlohu 2 500 000 km² je to nejrozlehlejší náhorní plošina na světě. Její průměrná nadmořská výška činí okolo 4 500 m n. m.

provincií, dále 5 autonomních oblastí¹¹, 4 přímo spravovaná města či municipality a 2 zvláště spravované oblasti (Rawski, 2021). Pro lepší geografickou orientaci v administrativním členění ČLR slouží následující mapa vizuálně zobrazující všechny čínské regiony včetně sporných území.

Obrázek 1: Mapa administrativního dělení Čínské lidové republiky

¹¹ Vedení autonomních oblastí mají větší pravomocce oproti vládám provincií. Důvodem je skutečnost, že autonomní oblasti jsou většinově obývány etnickými menšinami (Rawski, 2021).

3.2 Obyvatelstvo Číny

Populace Číny k roku 2020 těsně přesahovala 1 394 000 000 obyvatel, díky čemuž je Čína nejzaldněnější zemí na planetě¹² (CIA, 2021). Etnická struktura obyvatel je značně homogenní. Většina obyvatel (91,6 %) patří do etnické skupiny Hanové. Druhým nejvíce zastoupeným etnikem jsou Čuangové (1,3 %). Dalšími čínskými etniky jsou Mandžouvé, Ujgurové, Chuejové, Miaové, Iové, Tchufiaové, Mongolové, Tibeťané, či Korejci a žijí zde i další, relativně malé, komunity národů sousedních států (Feuerwerker, 2020).

Co se týče jazykového složení čínského obyvatelstva, zde už tak velká homogenost nepanuje. Většina užívaných jazyků v Číně pochází ze sino-tibetské a altajské jazykové rodiny. I když většina populace mluví mandarínštinou¹³ (čínštinou), existuje zde celá řada dialektů. Pojem „čínština“ je spíše název zastřešující mnoho různých variací, které se liší region od regionu. Druhým nejpoužívanějším dialektem je kantonština (jazyk jüe) hojně používaná na jihu Číny. Mezi další patří např. šanghajština (jazyk Wu) užívaná v regionu města Šanghaj. Do altajských jazyků patří ujurština (užívaná v autonomní oblasti Sin-Ťiang¹⁴) či mongolština (užívaná v autonomní oblasti Vnitřní Mongolsko). Dále se v Číně nachází oblasti, kde jsou používány kazaština, kyrgyzština, monština a další minoritní jazyky (CIA, 2021 a Feuerwerker, 2020).

V minulosti byla Čína jednou z kolébek náboženství světa. Vznikly zde významné religiozně-filozofické směry jako konfucianismus a taoismus, což jsou směry, které byly základem utváření čínské společnosti po mnoho staletí. Ve třetím století před naším letopočtem do oblasti Číny přišel buddhismus, který je v dnešní době vyznáván především v Tibetské autonomní oblasti jako tibetský buddhismus (Feuerwerker, 2020). Co se týče dalších náboženství, tak mimo již zmíněných zde části obyvatelstva vyznávají, mimo křesťanství a islámu, i různá etnická a lidová náboženství. Z pohledu procentuálního zastoupení, přes 38 %

¹² Za ní následuje Indie, která ji v počtu obyvatel dotahuje a je předpokládáno, že v řádu několika let (podle některých předpokladů již v roce 2022, podle jiných až o 5 let později) předstihne (Lipská, 2019).

¹³ Založena na dialektu etnika Chanů z regionu současného Pekingu.

¹⁴ Ujgursko

obyvatelstva je zcela bez vyznání (ateisté), či vyznávají určitou formu agnosticizmu¹⁵, 35 % populace vyznává etnická a lidová náboženství, necelých 17 % jsou buddhisté, 7,5 % křesťané a necelá 2 % lidí vyznávají islám (*Albert a Maizland, 2020*).

Pro své vyznání a etnicitu zažívají části obyvatelstva represivní jednání ze strany čínské centrální vlády. Jedná se převážně o buddhistické obyvatele Tibetu a ujgurské muslimy (*Albert a Maizland, 2020, BBC, 2020 a Richardson, 2020*).

Situace Ujgurů je velkým tématem světové pozornosti a kritiky ČLR zejména v dnešní době¹⁶. Ujgurové, kteří svým původem patří k turkickým etnikům, a kulturně i religiózně jsou mnohem blíže ke středoasijským muslimským národům spíše než k národům čínským, jsou podle mnoha světových zdrojů obětmi etnických čistek a odepírání základních lidských práv. Jejich celkový počet dosahuje 11 milionů a žijí převážně v autonomní oblasti Sin-ťiang. Přes milion z nich je ale držen v převýchovných koncentračních táborech, jichž existenci čínská vláda oficiálně popírá. Přiznávány jsou pouze protiextremistické a protiseparatistické operace s cílem udržování bezpečnosti. Světové lidskoprávní organizace jako Amnesty International a Human Rights Watch obviňují ČLR z masového mučení Ujgurů. Dalším problémem z pohledu ujgurské menšiny je také to, že čínská vláda masivně podporuje imigraci čínského obyvatelstva do oblasti, a tím procentuálně snižuje zastoupení Ujgurů v provincii. To je pro centrální vládu velice výhodné z politických a demografických důvodů (*Albert a Maizland, 2020 a BBC, 2020*).

Problematika Tibetu souvisí se vznikem ČLR a jejím následným obsazením, do té doby samostatného, Tibetu a určitým způsobem je podobná situaci Ujgurů v Sin-ťiang. Od doby, kdy se Tibet stal *de facto* součástí ČLR a náboženské autority v čele s dalajlámou musely uprchnout do exilu v Indii, dochází v oblasti k imigraci etnických Číňanů tak, aby se stali v Tibetu většinou. Tím dochází k potírání separatistických tendencí a myšlenek samostatného a svobodného Tibetu stejně jako v sousedním Ujgursku (*Richardson, 2020*).

¹⁵ Přesvědčení, že existence Boha či jiné nadpřirozené entity se nedá nijak dokázat.

¹⁶ Špatná lidsko-právní situace v oblasti ale panuje již dlouhá desetiletí (*Albert a Maizland, 2020*).

Krátký pohled na složení populace Číny poukazuje skutečnost, že i přes velmi silnou snahu o unifikaci čínského národa do jedné homogenní masy existují (hlavně v příhraničních oblastech) velké národnostní menšiny, které jsou zdrojem napětí a konfliktů uvnitř Číny. Největším problémem je snaha centrální vlády o potírání autonomních etnik silovou cestou, místo diplomatických a demokratických řešení. To samozřejmě souvisí s tím, že Čína je totalitární a autoritářskou zemí, které vládne již po dlouhá desetiletí jedna, a navíc komunistická, politická strana.

3.3 Historie Číny

Tato podkapitola stručně popisuje dějiny Číny. Získané informace pomohou čtenáři k lepší orientaci v historických souvislostech, které ve svém důsledku vedou k dnešnímu zřízení Číny a všem aktivitám, které současná čínská vláda koná, včetně projektů a iniciativ jako BRI.

Čínská historie je velice obsáhlá a celý region by se dal považovat za jednu z kolébek moderní civilizace. Již dva tisíce let před naším letopočtem se začala v oblasti objevovat první městská osídlení, ve kterých se značně zlepšovaly životní podmínky a celkový blahobyt obyvatelstva. Vznikly tak první dynastie, s nimiž jsou spojeny dějiny Číny. Jedna dynastie střídala druhou až do 20. století (*Feuerwerker, 2020*).

3.3.1 Čínské dynastie

Uvedení si zaslouží vůbec první dynastie Šang, která vytvořila prvním centralizovaným státem na území Číny již v době bronzové. Další, neméně významná dynastie, Čchin, přivedla do země císařskou formu nadvlády. Následující téměř dva tisíce let trvající období by se dalo charakterizovat bojem o nadvládu mezi různými dynastiemi a jejich střídáním u moci¹⁷. Za zmínění také stojí období 12. a 13. století¹⁸, kdy byla Čína terčem nájezdů mongolských kmenů a vojsk, a dokonce i součástí mongolské říše. Toto období může být spojeno i

¹⁷ Jejich popis je dle autora nevýznamný a nepotřebný z hlediska celkového obsahu diplomové práce. Proto nejsou do textu zahrnuty.

¹⁸ Nájezdy probíhaly už i mnohem dříve. Ve 12. a 13. století byla ale jejich intenzita, a síla, největší.

s prudkým rozvojem válečných technologií, které vznikaly v souvislosti s obranou před nájezdníky, například střelným prachem. Vyvrcholením mongolské nadvlády bylo svrnutí dynastie a říše Sung a skoro sto let¹⁹ trvající mongolsko-čínská říše Jüan (*Feuerwerker, 2020*). V souvislosti s dlouhotrvajícím nebezpečím přicházejícím ze severu vznikla na severu Číny soustava opevnění, která se souhrnně nazývá Velká čínská zeď. Stavba tohoto komplexu, jehož nynější podoba pochází z 15. až 17. století, probíhala v různých etapách už od 2. st. př. n. l. a v současné době je jedním z největších symbolů dlouhotrvající historie Číny (*History.com, 2010*).

Po vyhnání říše Jüan již k dalším větším ohrožením ze severu, která by ovlivnilo politickou situaci Číny, nedocházelo a vládu převzala dynastie Ming. Ta vládla v období od ukončení mongolské nadvlády až do poloviny 17. století a v jejím čele se vystříдалo na 16 císařů. Její říše byla jedna z nejstabilnějších etap čínské historie. Toto období by se dalo krátce charakterizovat, kromě rozvoje byrokratického řízení státu, postupným otevíráním Číny k okolnímu světu a navazováním kontaktů a obchodu i s evropskými koloniálními mocnostmi, které operovaly v oblasti²⁰. Ty se v Číně objevily poprvé v roce 1516, kdy navázali kontakty Portugalci (*Feuerwerker, 2020*). Dokonce založili roku 1553 i námořní základnu v Macau, která byla pod portugalskou správou až do roku 1999 (*Britannica, 2020a*). Podobnou historii má i, původně britská, základna a kolonie Hong Kong vzniklá za dynastie Čching (*Leung, 2020*).

Dynastické feudální období čínských dějin bylo ukončeno poslední dynastií Čching vládnoucí od roku 1636 do roku 1912, kdy se z Číny stala republika. Říše Čching se svou rozlohou stala největší čínskou dynastickou říší vůbec. Vojenská expanze říše byla následovaná migrací čínského obyvatelstva do nově obydlených území, a to proto, stejně jako v dnešní době na příkladu Tibetu a Sin-Ťiangy, aby v nich byla utvrzena čínská nadvláda (*Feuerwerker, 2020*).

Existence Čchingské říše ale byla, v porovnání s předešlou říší Ming, neudržitelná a za její éry došlo v Číně k několika povstáním a válkám, které měly jak mezinárodní, tak vnitrostátní charakter. Patří sem tzv. opiové války

¹⁹ Říše Jüan ovládala Čínu v letech 1271-1368.

²⁰ Postupně navázali kontakty Portugalci, Španělé, Nizozemci a Britové.

s Britským impériem, které proběhly v letech 1839-1842 a 1856-1860. Jejich příčinou byl spor o import, přesněji a správněji řečeno nelegální pašování, indického opia do Číny a snaha o jeho zákaz ze strany čchingského císaře Sien-Fenga²¹. Tyto války vyústily k čínské nedůvěře vůči cizincům a cizím mocnostem po několik desetiletí (*Feuerwerker, 2020*). Dalším mezinárodním konfliktem byla i první sino-japonská válka²², jejímž sporem byla nadvláda nad Korejským poloostrovem, která skončila drtivou porážkou čínských vojsk. Ve druhé polovině 19. století docházelo také ke vnitropolitickým problémům, kdy v letech 1851-1864 proběhlo rolnické povstání Tchaj-pchingů motivované křesťanským reformním hnutím, které v povodí řeky Jang-c'-ťiang vytvořilo separatistický stát (*History.com, 2020*).

Za zmínění také stojí muslimská povstání v jihočínské provincii Yün-nan a středočínských provinciích Šen-si a Kan-su. Celá éra druhé poloviny 19. století, v souvislosti s již zmíněnými problémy Čchingské říše, vyústila v pokles a oslabení jejího vlivu v periferních oblastech i sousedních státech, jako jsou Východní Turkestán (dnešní autonomní oblast Sin-Ťiang, tedy Ujgursko), Tibet, Nepál, Myanmar nebo Vietnam. To zapříčinilo vzniku dalších reformistických a revolucionářských hnutí v čele se Sunjatsenem a jeho Revoluční ligu, která odstartovala novou etapu moderní Číny v podobě republiky (*Feuerwerker, 2020*).

Konci říše také nepomohla skutečnost, že od roku 1908 seděl na čínském trůně teprve dvouletý císař Pchu I., který vládl s pomocí regentů. Takovýto režim tudíž logicky neměl žádnou důvěru, či respekt, od obyvatelstva i jiných autorit tehdejší Číny, a tím pádem se čínské císařství blížilo ke svému konci (*Bakešová, 2001*).

3.3.2 Moderní Čína

Pod pojmem „moderní Čína“ si čtenář může představit Čínu, která se zbavila tisícileté historie vlády dynastií a monarchistického způsobu vládnutí a stala se republikou, tedy Čínu od počátku 20. století. Jak již bylo zmíněno,

²¹ Miliony čínských obyvatel se totiž staly na opiu závislé.

²² 1894-1895

největší roli v oné reformě měl politický vůdce Sunjatsen, který je v dnešní době považován za otce-zakladatele Číny²³. Celá první polovina dvacátého století v Číně by se dala velmi krátce a rychle charakterizovat jako období rozpadu starého zaběhlého systému vládnutí, revoluce a turbulentních příprav pro vznik nové společnosti, již tažnou silou byl nacionalismus, semknutí proti vnějšímu nepříteli v podobě Japonska a vidina demokratického zřízení (*Feuerwerker, 2020*). Z dnešního pohledu, bohužel, můžeme vidět, že původního cíle nebylo z našeho „západního“ pohledu dosaženo, jelikož o demokratickém zřízení státu se z našeho pohledu nedá v současné Číně mluvit (*The Economist, 2021*).

V letech 1911-1912 proběhla v Číně tzv. Sinchajská revoluce, také označována jako První čínská revoluce. Její rozbuškou bylo Wučchangské povstání na sklonku roku 1911, jehož vítězství způsobilo lavinu deklarácí nezávislosti jednotlivých čínských provincií na Čchingské říši. Koncem roku 1911 již deklarovalo nezávislost 14 čínských provincií a 1. 1. 1912 se stalo datem vyhlášení nové Čínské republiky, jíž hlavním městem se stal na krátkou dobu Nanking²⁴ (*Bakešová, 2001 a Britannica, 2020b*).

3.3.2.1 Čínská republika

Čínská republika byla státním útvarem, kterému se podařilo po předchozích obdobích nepokojů znovusjednotit celé území Číny. Prezidentem se na velmi krátkou dobu²⁵ stal reformátor Sunjatsen a po konečném sesazení čchingského císaře a následné rezignaci Sunjatsena se stal novým prezidentem Jüan Š'-kchaj. Významnou roli ve vývoji republiky hrály reformy hospodářství, školství (vznik univerzit) a justice v souvislosti s pronikáním cizích myšlenek (*Fairbank et al., 1998*).

²³ Pocta mu je prokazována hlavně na Taiwanu (Čínská republika), kde je každoročně 1. ledna oslavován svátek „Čínské republiky“ či „Svátek dvou desítek“ (*The Economist, 2021*).

²⁴ Čínské hlavní město se v historii několikrát měnilo v souvislosti se změnami politického zřízení. Mimo Peking a Nanking byl hlavním městem, po určitou dobu, i Wu-Chan a Jen-an (centrum komunistické moci během druhé sino-japonské války) (*Bakešová, 2001*).

²⁵ Vládl pouze od 1. 1. 1912 do 10. 3. 1912 (*Bakešová, 2001*).

Během první světové války byla Čína smutnou obětí opětovné japonské agrese, jelikož světové velmoci zaměřovaly svou pozornost hlavně na válečné konflikty v Evropě a „periferní“ oblasti byly mimo jejich zájem. Japonsko se pokoušelo vytvořit z Číny svůj protektorát, což se za války nakonec nepodařilo, ale japonské jednání znovuposílilo čínský nacionalismus. Zájmy Japonska v Číně, agrese a období okupace ale přetrvávaly a byly definitivně ukončeny jeho drtivou porážkou až za druhé světové války v roce 1945 (*Bakešová, 2001*).

Období počátku čínského republikanismu je také spojeno se vznikem dvou politických stran, jejichž vývoj ovlivňuje zřízení Číny dodnes. Jsou jimi Koumintang (Čínská národní strana) a Komunistická strana Číny. Domácí politika byla zásadně ovlivňována střídavou spoluprací a soupeřením nacionalisty s komunisty, jichž názory se velmi lišily ve společenském, ekonomickém a politickém zřízení země, ke spolupráci je ale nutilo neustálé nebezpečí ze strany Japonska a otázka suverenity a samostatnosti tehdejší Číny. V prvním desetiletí Čínské republiky docházelo k častému střídání u moci (*Bakešová, 2001*).

Roku 1928 byla ustavena vláda Kuomintangu se sídlem v Nankingu, která měla potenciál stability. Jejím hlavním představitelem byl jeden z nejznámějších čínských vůdců, Čankajšek. Prvotní optimismus vlády ale opět ukončila následná japonská okupace Mandžuska, tlak na militarizaci, přípravy na válku, byrokratizace státní správy a myšlenková nejednotnost Kuomintangu projevená vznikem různých frakcí uvnitř strany, což nestálo Čankajška politickou pozici jenom díky tomu, že se nepřidal k žádné z frakcí. Zatímco se Kuomintang potýkal ve vnitřních problémech, situace využili komunisté s představitelem Mao C Tungem, kteří začali získávat čím dál větší vliv, politickou a militantní sílu (*Fairbank et al., 1998*).

Roku 1937 započal v Číně další mezinárodní konflikt, a to druhá sino-japonská válka, která se táhla až do roku 1945 a můžeme ji zařadit mezi parciální konflikty druhé světové války. I když celkový počet čínských vojsk měl početní převahu a počet vojáků se pohyboval podle určitých zdrojů okolo 1,7 milionu, v porovnání s Japonci, kteří měli navíc vzdušnou a námořní převahu, byly čínské armády slabší. Japonské počínání bylo během války velmi brutální, za zmínku stojí např. Nankingský masakr, při kterém byly bez soucitu vražděny místní

obyvatelé. Na stranu Číny se v průběhu války postupně přidaly jak Sovětský svaz, tak Spojené státy americké, které ve druhé světové válce bojovaly o geopolitickou převahu ve světě. Po konečné porážce imperialistického Japonska se konflikt v Číně změnil z mezinárodního charakteru opět na charakter vnitrostátní. Jednalo se o poslední konflikt mezi Kuomintangem a Komunistickou stranou Číny a z toho vyvstanuvší občanskou válku. (*Fairbank et al., 1998 a Feuerwerker, 2020*).

Občanská válka probíhala v letech 1945-1949 a podle Fairbanka (1998) je pozoruhodné, že Koumintang, stále v čele s Čankajškem, vůbec mohl tuto válku prohrát i přes to, že měl dvojnásobnou vojenskou převahu podpořenou navíc kvalitní americkou výzbrojí a municí. Důvodem podle něho byla špatná strategická rozhodnutí vedoucích osobností Kuomintangu v boji a neschopnost kvalitního řízení boje s komunisty. Strategií Kuomintangu bylo ovládání velkých měst a jejich obrana. Komunisté oproti tomu ovládali rurální méně rozvinuté oblasti, kde dokázali získat velkou podporu obyvatelstva, kterému byla nabízena změna vedení země a zlepšení jejich životní situace. Postupně tak došlo k rozdělení a obležení kosmopolitních oblastí a jejich následnému ovládnutí. Komunisté navíc využívali strategii, kdy se nesnažili útočit na vojensky silnější nacionalisty, ale pomocí partizánských válek dokázaly Koumintang vyčerpat zevnitř. Inflace a špatná ekonomická situace v poválečné Číně navíc favorizovaly, tak jako v mnoha jiných částech poválečného světa, chtíč po revoluci a změnu politického systému. Podporu měl nacionalistický režim v posledních fázích války jen u bohatších vrstev obyvatelstva, tu ale ztratil svou finanční reformou a vládními nařízeními, která měla stabilizovat ceny. Výsledkem byl ale úplný opak a inflace dosáhla až 8500 %. V polovině roku 1949, díky postupným ztrátám ovládaného území, Kuomintang ovládal, či okupoval, už jen pouze ostrovy Taiwan, Chaj-nan a pár přímořských oblastí, přičemž ke konci roku došlo k celkové porážce Kuomintangu komunisty a kompletnímu úprku jeho vůdců na Taiwan, kde byla zřízena samostatná Čínská republika. V souvislosti s ovládnutím Číny komunisty následovala vlna liberálně orientovaných uprchlíků směřujících na Taiwan. S počátky taiwanské Čínské republiky se ale pojí i skutečnost, že po dlouhá desetiletí byl Taiwan japonskou kolonií, používal se zde i japonský písemný systém a Taiwanci sdíleli s Japonci i podobný způsob života.

Nadvláda Kuomintangu i tak byla zpočátku velmi negativní a spočívala dokonce i v zabavování majetků domorodých Taiwanců, proti čemuž existoval odpor, který byl silně, i krvavě, potlačován. Poměry se změnily právě až s již zmíněným přesunem Čankajška na Taiwan. Od té doby se započalo s poválečnou demokratickou rekonstrukcí celého ostrova, který je dneska částečně uznávanou samostatnou republikou (*Fairbank et al., 1998 a Copper, 2021*).

3.3.2.2 Čínská lidová republika

Oficiálním datem vzniku Čínské lidové republiky je 1. října 1949, což je zároveň datum vítězství Komunistické strany Číny nad Kuomintangem. Výhra KS²⁶ Číny by se také dala označit za výhru rolnické třídy, která si osvojila marxistickou ideologii založenou na třídním boji nad starými vládnoucími strukturami (*Feuerwerker, 2020*). Období zrodu ČLR můžeme rozdělit do několika různých etap. Prvním možným rozdělením je etapa za vlády Mao Ce-tunga a po něm. Za jeho vlády byla období, kterým dominoval on, ale i období pod větší dominancí jiných postav KS Číny. Mezi lety 1949 a 1957 docházelo k poválečné obnově a inovacím, které následoval tzv. Velký skok v letech 1958 až 1960 pod velením Maa, po kterém došlo k pětiletému (1961-1965) vzpamatování společnosti z často příliš drastických opatření. Poslední desetiletí jeho vlády, tzv. Kulturní revoluce²⁷ v letech 1966-1976, bývá často označováno za „deset ztracených let“ (*Fairbank et al., 1998*). Po smrti Mao Ce-tunga se dle autorů dá mluvit o éře, kdy již v Číně nedocházelo, z jistého pohledu, k nezodpovědným „experimentům“²⁸ a ČLR se začala otevírat světu. Na základě těchto informací by se mohlo zdát, že Mao Ce-tung bude v současné ČLR vnímán negativně, KS Číny jej ale stále propaguje jako pozitivní postavu čínských dějin a otce zakladatele moderní Číny. Toto je, dle názoru autora, společným prvkem komunistické propagandy.

²⁶ Zkratka pro Komunistickou stranu Číny.

²⁷ Opět pod hlavní úlohou Mao Ce-tunga.

²⁸ Tyto „experimenty“ budou nastíněny níže (pozn. autora).

V prvním období po vzniku ČLR docházelo k poválečné restrukturalizaci země a její společnosti, která v souvislosti s komunistickým zřízením spočívala v kolektivizaci zemědělství a silné ideologické propagandě prosazující zájmy KS Číny pomocí metody „cukru a biče“ – motivace nadějí a strachem. Tehdejší čínská společnost byla ale, po letech válek a špatného řízení země, tak jako při svržení císařství a založení republiky v roce 1912, nakloněna revoluci a nový typ řízení byl všeobecně přijímán velmi kladně. Negativním jevem byla ekonomická nestabilita a inflace měny, se kterou se vláda snažila vypořádat vyplácením zaměstnanců naturáliemi namísto penězi. V kontextu uchopení moci nad celým územím bylo také nezbytné vojensky ovládnout všechny regiony Číny. Jedním z tažení je např. obsazení Tibetu v roce 1950, které je dodnes řadou, zejména „západních“, zemí považováno za nelegální okupaci s nutností znovuosvobození a osamostatnění Tibetu. Co se týče mezinárodních vztahů, tak z důvodu komunistického zřízení byla zahraniční politika velmi orientována na Sovětský svaz, který dokonce ČLR poskytoval finanční půjčky a know-how²⁹. Po změně politického vedení v SSSR ale došlo k ochladnutí vztahů, které postupně vyeskalovaly až ke konfliktním rozměrům³⁰ (*Fairbank et al., 1998*).

Druhé období, nazývané „Velký skok“, můžeme s jistotou označit za sociální a ekonomický experiment, který nevyšel. Spočíval ve snaze o rychlou industrializaci prostřednictvím zapojení rurálního obyvatelstva. Stěžejní byla důvěra v myšlenky a autoritu vůdce Mao Ce-tunga, jehož kult osobnosti dokázal zmotivovat obyvatelstvo k celodenní neutěšené práci s vidinou lepších zítřků. Rolníci byli zmanipulováni např. k produkci oceli v neprofesionálních vysokých pecích, jejichž výnosy byly velmi nekvalitní a často i naprosto nepoužitelné. Mimoto byli restrukturalizováni do tzv. komun, které byly ale příliš velké na to, aby mohlo docházet k jejich produktivnímu řízení. Celý program neutuchajícího honu za rozvojem ale způsobil katastrofu, když po úrodném roce 1958³¹ přišel

²⁹ Znalosti

³⁰ Čínsko-sovětské konflikty probíhaly v roce 1969 a jednalo se o sérii ozbrojených střetů na vzájemném pohraničí obou států kvůli sporným hranicím. Jiným rozměrem bylo odsouzení kultu osobnosti Stalina, s čímž nesouhlasil Mao Ce-tung (*Fairbank et al., 1998*).

³¹ Díky příznivému klimatu došlo k zvýšení zemědělské produkce (*Fairbank et al., 1998 a Feuerwerker, 2020*).

neúrodný rok 1959. Diskurz neustálého zvyšování produkce, která se ale ve skutečnosti snížila, tlačil na zvyšování exportu zemědělských komodit z venkova do měst, což způsobilo akutní nedostatek potravin na venkově a související hladomor nebývalých rozměrů, který si vyžádal podle určitých zdrojů 30-40 milionů obětí. V souvislosti s hladomorem je nutné zmínění tzv. Kampaně proti čtyřem škůdcům³². Po upuštění od experimentu následovalo několik let stabilizace ČLR a celé její společnosti i ekonomiky (*Fairbank et al., 1998 a Feuerwerker, 2020*).

Další diskutabilní kapitolou v historii ČLR je dekáda let 1966 až 1976, nebo-li Čínská kulturní revoluce³³. Pro tuto etapu byla důležitým aspektem skutečnost, že docházelo uvnitř KS Číny k rozkolu mezi různými názorovými frakcemi a také tomu, že podle Mao Ce-tunga se upínal vývoj směrem k novému řádu nerovnosti mezi obyvateli, kdy je rolnictvo ovládáno centrálními elitami. Cílem této revoluce tedy bylo obnovení podstaty čínské komunistické revoluce, která byla rozkolem uvnitř strany ohrožena (*Lieberthal, 2020*). Nástrojem kulturní revoluce byly tzv. Rudé gardy, což byly organizace mládežníků ze studentských městských kruhů, které bojovaly za kult osobnosti Mao Ce-tunga a proti tradičním a konzervativním myšlenkám. V souvislosti s tím také došlo ke svržení vrchních funkcionářů, kteří byli nařknuti z kapitalistických myšlenek. Rudé gardy se ale vymkly kontrole a postupně začaly bojovat i proti sobě, což způsobilo v celé ČLR chaos. Čína tak byla jak politicky, tak ekonomicky celou dekádu paralyzována. Přibližně v polovině Kulturní revoluce začal uvnitř KS Číny boj o nástupnictví po Mao Ce-tungovi (*Fairbank et al., 1998*).

Když Mao v roce 1976 zemřel, hlavní postavou ČLR se stal Teng Siao-pching, který sice nebyl formálním prezidentem, můžeme jej ale považovat za faktického vůdce ČLR až do 90. let minulého století. Za jeho vlády se ČLR postupně otevřela vůči světu a stala se jednou z vůdčích ekonomik světa. Je nutno také podotknout, že masivní komunistická ideologie a propaganda ustoupily do

³² Proběhla v letech 1958-1962. Spočívala ve snaze o zbavení ČLR od škůdců (komáři, mouchy, krysy a vrabci), což se ve svém důsledku promítlo na přemnožení jiných živočišných druhů a snížení zemědělské produkce (*Fairbank et al., 1998 a Feuerwerker, 2020*).

³³ Celým názvem Velká proletářská kulturní revoluce (*Lieberthal, 2020*).

pozadí a přestaly hrát v politice, ekonomice i společnosti tak výraznou roli jako předtím, tedy za vlády Mao Ce-tunga. Velice důležitá je také skutečnost ustoupení ideologických rozměrů politiky v mezinárodních vztazích ČLR do pozadí a nedůležitosti (*Fairbank et al., 1998*). Hlavním prostředkem, který posunul ekonomický růst vpřed, byla, v období bezprostředně po skončení Kulturní revoluce, reaktivace již existujících výrobních kapacit a jejich zefektivnění, k čemuž také přispěl nový přístup tzv. Čtyř modernizací³⁴. Ty spočívaly v rozvoji zemědělství, průmyslu, vědy a technologií (*Britannica, 2020c*). Potenciální problematikou, z pohledu KS Číny, ale mohlo být uhnutí z ideologie a politické reformy, proto byly do reform přidány 4 nutně dodržované principy, což je sledování socialistické cesty, diktatura proletariátu, vedoucí úloha KS Číny a marxismus-leninismus-maoismus (*Fairbank et al., 1998*). Přes všechny vládní snahy o loajalitu obyvatelstva ke komunismu, se v souvislosti s otevíráním se světu, postupnému částečnému soukromému vlastnictví a podnikání a zvyšujícími se zahraničními investicemi, začaly objevovat demokratizační tendence. Naději demokraticky smýšlejících lidí, hlavně studentů, naplňoval tehdejší vysoce postavený politik Chu Jao-pang. Ten ale v roce 1989 zemřel a na jeho počest se začali na pekingském náměstí Nebeského klidu shromažďovat protestující, jejichž počet se vysoce zvyšoval. Na protesty ale vláda zareagovala tvrdým zásahem armády 4. června 1989³⁵, při kterém, podle určitých zdrojů, zemřelo až 10 000 lidí (*BBC, 2019a a Brown, 2010*). Z tohoto příkladu je evidentní, že v ČLR i přes její ekonomický růst, soukromé vlastnictví, zahraniční investice a kapitalismus, nemůžeme mluvit o demokracii a lidských právech.

V roce 1989 došlo k výměně hlavní čínské reprezentace a do čela země se dostal Ťiang Ce-min. Ten v řadě věcí pokračoval v nastoleném politickém diskurzu svého předchůdce. Oním diskurzem je snaha o ekonomickou transformaci země a liberalizaci zahraniční politiky země, tedy otevření se světu. Téhož roku ale došlo k největším geopolitickým změnám ve světě od dob druhé

³⁴ Tento přístup se stal součástí čínské ústavy v roce 1977 (*Britannica, 2020c*).

³⁵ Incident je čínskou vládou tvrdě cenzurován a jeho zmiňování se dodnes trestá. Důvodem tvrdého potlačení bylo označení demokratického hnutí za spiknutí proti komunistickému velení s cílem svrhnutí vlády KS Číny (*Fairbank et al., 1998*).

světové války, a to rozpadu Sovětského svazu. Došlo tedy k přeměně uspořádání světa od bipolarity k multipolaritě a ČLR tak musela rychle zareagovat na své nové mezinárodní postavení ve světě. Co se týče vztahů s nástupcem Sovětského svazu, Ruskou federací, byla v roce 1989³⁶ podepsána deklarace o bilaterálních vztazích, která tak ukotvila vzájemné vztahy (*Tumurchuluun, 1994*). Období devadesátých let a přelomu tisíciletí byla dekádou vstupů ČLR do mezinárodních organizací. Mezi ně patří například APEC³⁷ či WTO³⁸. Mimo přímého vstupu do těchto organizací se v tomto období podařilo zahájit kooperaci s asociací ASEAN³⁹ prostřednictvím báze ASEAN+3, což je kooperační platforma zemí Asociace a ČLR, Japonska a Jižní Koreje. To přineslo podstatný podnět pro spolupráci celého regionu. Mezi další mezinárodní angažmá ČLR můžeme považovat Šanghajskou organizaci pro spolupráci, která bylo založena roku 2001 za účelem udržování míru a bezpečnosti v regionu. Motivem této organizace je společný boj s tzv. „třemi zlými silami“ jako je terorismus, extremismus a separatismus (*Baijia, 2009*).

V dalším roce, 2002, vládní štafetu převzal předchůdce současného prezidenta Si Ťin-pchinga, Chu Ťin-tchao. Ten, podobně jako jeho předchůdce, dále pokračoval v otevírání země světu a navazování a upevňování vztahů se sousedními státy ve svém regionu. Velký zájem byl zaměřen i na vnitrostátní ekonomickou, politickou a sociální problematiku, jelikož napříč ČLR začaly být velmi evidentní rozdíly v rozvinutosti jednotlivých regionů, problémy životního prostředí a také například korupční praktiky. (*Baijia, 2009*). Na konci prvního desetiletí 21. století ale došlo k relativně silnému obratu v čínské politice vůči zahraničním partnerům. Došlo totiž ke změně vnímání ČLR z pohledu geopolitického a ČLR si uvědomila svoji rostoucí mocenskou pozici, čehož začala více využívat pro svůj prospěch (*Friedberg, 2015*). Toto jednání naštěstí ale

³⁶ V tomto roce proběhla státní návštěva Michaila Gorbačova (*Tumurchuluun, 1994*).

³⁷ Asijsko-pacifické hospodářské společenství.

³⁸ Světová obchodní organizace. Do této organizace se ale ČLR podařilo vstoupit až roku 2001. Důvodem byla délka vstupních procedur a problémů při vyjednávání, která začala už v roce 1986 a trvala tak 15 let. Vstup do organizace byl totiž podmíněn řadou nezbytných reforem a opatření uvnitř ČLR (*Baijia, 2009*).

³⁹ Asociace národů jihovýchodní Asie.

nevyústilo v žádný větší mezinárodní konflikt a dá se tvrdit, že snaha o prosazování svých zájmů je naprosto pochopitelná a nejedná se o ojedinělé chování světového aktéra. I přes změnu v prosazování zájmů ale ČLR nepřestala s navazováním mezinárodních vztahů ve světě. Během prezidentství Chu Ťin-tchaa se ČLR stala jednou ze zemí volného hospodářského uskupení BRIC(S)⁴⁰, které podporuje multipolární uspořádání světa. Občasné problémy v rámci uskupení ale čas od času způsobují rozdílné geopolitické zájmy jejich tří nejvýznamnějších členů, které se nacházející se na euroasijském kontinentu, tedy Ruska, ČLR a Indie (*Weitz, 2011*).

Poslední kapitolu čínské politiky zaujímá současné prezidentství Si Ťin-pchinga. S novým prezidentem přišla další změna politického vedení. V jistém smyslu se dá tento styl připodobnit prvnímu prezidentovi ČLR, Mao Ce-tungovi, a to v tom smyslu, že velkou roli hraje opět silný kult osobnosti a významná autorita prezidenta. Prezident Si, který pochází z elitní politické rodiny⁴¹, se dostal do vrcholných funkcí čínské politiky prostřednictvím postupného postupu od regionální politiky směrem k postům nejvyšším. Od svého vstupu na nejvyšší politickou pozici v zemi se Si Ťin-pching snaží koncentrovat co nejvíce moci sám pro sebe, což je změna oproti dřívějším „postmaocetungovským“ dobám, kdy se na vedení země podílela širší skupina politiků v kolektivním vládnutí pod vedením prezidenta. S cílem posílení své moci Si odstartoval masivní antikorupční kampaň v celé zemi, která také přispěla k utišení potenciálních opozičních hlasů uvnitř politbyra. Podle některých akademiků, jako je Blackwill (2016), je ale Siova snaha o koncentraci moci a potření opozice rozporuplnou činností, jelikož pak jakákoliv čínská selhání vystavují vedení, tedy Si Ťin-pchinga, možné kritice jak ze strany světového společenství, tak i na domácím poli (*Albert, 2021 a Blackwill et al., 2016*). Když se podíváme na, dle autora diplomové práce, nejzajímavější, ale také nejkontroverznější, počiny za prezidentova vedení, kromě iniciativy BRI to bezesporu může být čínský systém

⁴⁰ Akronymní označení pro členské země: Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika (South Africa) (*Weitz, 2011*).

⁴¹ Jeho otec Si Zhongxun působil jako vicepremiér za Mao Ce-tungovy vlády (*Albert, 2021 a Blackwill et al., 2016*).

kreditového hodnocení občanů, který je velice kritizován mezinárodním společenstvím pro své totalitární prvky jako je kontrola veškerých aspektů života čínského obyvatelstva (*Song 2018*). Tento systém, jehož myšlenky byly v prvopočátku nastíněny už v roce 2009, byl oficiálně představen roku 2014 a od té doby probíhá proces jeho realizace v zemi (*Donnelly, 2021*).

Co se týče mezinárodních aspektů Si Ťin-pchingovy vlády, můžeme pozorovat jakousi dvojitost jednání, stejně jako v případě jeho předchůdce Chu Ťin-tchaa. Za prvé to je otevírání se světu a navazování nových forem mezinárodní spolupráce, jako např. iniciativa BRI, a za druhé je to styl prosazování státních zájmů s cílem zvýšení světového vlivu. Ten je prosazován prostřednictvím stále asertivnějších a sebevědomějších činů, které vyvolávají až konfliktní situace, jako je současný politický stav v Hong Kongu nebo relativní eskalace sporů o Spratlyho ostrovy⁴² v Jihočínském moři (*BBC, 2019b, Blackwill et al., 2016 a Gonzalez, 2014*). Jak popisuje Blackwill, zahraniční politika prezidenta Si Ťin-pchinga se odlišuje od jeho předchůdců hlavně tím, že je ochoten použít nejrůznějších nástrojů státního aparátu, jako jsou i vojenská aktiva a politicko-ekonomický nátlak k prosazení vlastních cílů. Opačným nástrojem jsou určitá ocenění či odměny⁴³ (*Blackwill et al., 2016*). Určitým způsobem za druhý typ politiky můžeme považovat samotnou iniciativu BRI, která je v určitém smyslu mírovým prostředkem k prosazování čínských národních zájmů.

⁴² Tento územní spor probíhá mezi zúčastněnými státy (Brunej, ČRL, Filipíny, Malajsie, Taiwan a Vietnam) již řadu desetiletí (*Gonzalez, 2014*).

⁴³ Výhodné půjčky, investice.

4. Ekologie a ochrana životního prostředí v ČLR

Protože hlavním tématem této diplomové práce je analyzování vybraných environmentálních aspektů souvisejících s čínským megaprojektem BRI, je nutné prozkoumat environmentální situaci, tedy realitu ochrany životního prostředí, i v samotné ČLR. Pro důvěryhodnost environmentálních diskurzů projektu BRI směrem navenek by totiž byla naprosto negativní skutečnost, že se vláda ČLR nesnaží o zlepšení environmentální situace v rámci státu i přes to, že propaguje ochranu životního prostředí směrem navenek, tedy v zemích spolupracujících s ČLR na bázi BRI.

Tato kapitola se zabývá vývojem ochrany životního prostředí v ČLR, její historií a současným stavem v souvislosti s diskurzem tzv. ekologické civilizace jako přístupem k udržitelnému rozvoji.

4.1 Ekologická civilizace

Když se podíváme na počátky užívání konceptu „ekologická civilizace“ ve světě, jedny z prvních zmínek se pohybují v akademických pracích již od 80. let minulého století. V ČLR se prvně koncept objevil v oficiálních dokumentech z roku 2003, které pojednávaly o nutnosti reforestace, tedy znovuzalesnění čínského území (*Goron, 2018*). V roce 2007 na čínském Národním lidovém kongresu jej zmínil tehdejší čínský prezident Chu Ťin-tchao. Vyslovil se pro postavení „ekologické civilizace“ jako explicitního cíle čínské vlády. V roce 2013 nově zvolený prezident Si Ťin-Pching zdůraznil nutnost implementace, dle jeho slov „reforem ekologické civilizace jako velkého plánu pro udržitelný rozvoj čínského národa“ pro urovnání rozporu mezi životním prostředím a ekonomickým rozvojem (*Hanson, 2019, Chun, 2015 a Li a Shapiro, 2020*).

Dle dostupných zdrojů (*Goron, 2018*) je možné tvrdit, že slovo „civilizace“ má speciální význam v čínské společnosti. Objevovalo se v politických vyjádřeních bývalého prezidenta ČLR Teng Siao-pchinga v posledních dvou dekádách 20. století. A to ve spojení jako „spirituální civilizace“ a „materiální civilizace“, které se vzájemně doplňují. Z tohoto důvodu se v ČLR pro označení

tématiky a diskurzu „udržitelného rozvoje“ používá spojení „ekologická civilizace“.

Pojem „ekologická civilizace“ je od roku 2018 součástí čínské ústavy. V ústavě slouží jako vize směřující k udržitelnému rozvoji tak, aby splňovala charakteristiky založené na čínských civilizačních a filozofických tradicích a také na čínském socialistickém zřízení. Zahrnuje jak environmentální, tak i ekonomickou a sociální dimenzi jako součásti udržitelného rozvoje. Její nedílnou součástí ale jsou aspekty čínského politického uspořádání a pojem je samozřejmě upraven tak, aby sloužil zájmům čínské komunistické vlády. Důvodem této skutečnosti je snaha o podřízení všech aspektů společnosti pod ideologii propagovanou vládou (*Kuhn, 2019*). Ekologickou civilizaci by se dalo jednoduše definovat jako „environmentalismus s čínskými charakteristikami“⁴⁴ (*Wang-Kaeding, 2018*). Těmito charakteristikami se dá chápat zapojení dvou dalších elementů do pojmu „udržitelný rozvoj“. Tento pojem je v globálním měřítku chápán jako koncept spojující environmentální, ekonomickou a sociální dimenzi lidského rozvoje. V čínském chápání, přesněji dle vysvětlení čínských vládních představitelů a orgánů, tedy „ekologická civilizace“ obsahuje mimo environmentálního, ekonomického a sociálního rozvoje i politický a kulturní aspekt. Důvodem toho je chorobná potřeba zapojení politiky, tak jako u jiných nedemokratických⁴⁵ zemí, do všech procesů v životě společnosti státu (*Hanson, 2019*).

Podle prezidenta Si Ťin-Pchinga je termín a jeho obsah pokračováním předešlých období v historii ČLR, kde se Čína transformovala ze zaostalé zemědělské civilizace na civilizaci industrializovanou, a to pod vedením Mao Ce-tunga, poté se stala civilizací materialistickou pod Teng Siao-pchingem, a nyní civilizací ekologickou pod vedením jeho. Tato idea, či možná ideologie, staví na dvou politických školách, a to na ekologickém marxismu a konstruktivním postmodernismu. Idea je chápána jako čínská snaha o překonání nekončícího

⁴⁴ Podobné sousloví je použito již i ve zjednodušeném popisu čínského politického zřízení, a to „socialismus s čínskými charakteristikami“ (*Li a Shapiro, 2020*).

⁴⁵ ČLR získala v roce 2020 skóre demokratického indexu (Democracy Index) v hodnotě 2.27 z 10 možných bodů. To ji staví do pozice sedmnáctého nejvíce nedemokratického státu na světě. Řadí se tak objektivně mezi nedemokratické země (*The Economist, 2021*).

rozporu mezi ochranou životního prostředí, tedy environmentalismem a čistým ekonomickým rozvojem. Prostředkem pro překování tohoto rozporu mají být konkrétní úkony jako snižování emisí nejen oxidu uhličitého, jakožto i dalších skleníkových plynů, zalesňování krajiny a samozřejmě přechod na různé obnovitelné a udržitelné způsoby výroby elektrické energie (*Li a Shapiro, 2020*).

4.2 Vývoj ekologie v ČLR

Je nutno podotknout, že ekologický přístup k rozvoji a jeho propaganda i směrem k zahraničnímu publiku jsou skutečnosti naprosto kontrastující s praktikami prováděnými především v minulém století, kdy, během čínské průmyslové revoluce, a podobně jako v ostatních komunistických zemích, či zemích východního bloku, nebyl brán naprosto žádný ohled na stav a vývoj životního prostředí. Podnět k politice zohledňující ochranu životního prostředí v ČLR tak vychází spíše z jejího postupného otevírání se světu a mezinárodní spolupráce ve světě stále více se zaměřujícím na environmentální otázky. Určitému posunu v této problematice také velmi napomohla účast ČLR na první globální konferenci OSN o životním prostředí člověka⁴⁶ (*Kuhn, 2019*). Skutečností ale je, že Čína a ostatní země tzv. východního bloku řízené centrálním plánováním ekonomiky nebyly v době před 50 lety jediné, kdo se příliš nezajímal o ochranu klimatu a životního prostředí, tzv. demokratické země nebyly, co se týče ekologie, v diametrálně odlišné situaci. Celosvětově se za počátky ochrany klimatu a životního prostředí dá považovat právě konference ve Stockolmu, která adresovala nutnost činů a ochrany po celém světě (*Kuhn, 2019*).

Profesorka Gan Lin (1998) ve svém článku zabývajícím se implementací environmentálních agend v ČLR tvrdí, že v období let 1949–1957 bylo téma životního prostředí značně marginalizováno a stav přírody nebyl tehdejší politikou vůbec brán v potaz. Důraz byl podle ní pouze na rozvoj těžkého průmyslu. Následující období, tedy roky, v předchozí kapitole zmíněného,

⁴⁶ United Nations Conference on the Human Development proběhla ve švédském Stockolmu roku 1972 (*Kuhn, 2019*).

„Velkého skoku“ měly za následek neudržitelné nadužívání zemědělské půdy a biomasy a s tím související environmentální degradaci (*Lin, 1998*).

Podobně se vyjadřuje akademik a svého času vysoký čínský politik Zhenhua Xie⁴⁷ (2020). Podle něho až do roku 1972 prakticky vůbec ve společnosti ani čínském vedení neexistovaly myšlenky zabývající se tématem znečištění a z něho vyplývající ochranou životního prostředí v ČLR. To změnila právě až již zmíněná stockholmská konference. O rok později proběhla tzv. Národní konference o ochraně životního prostředí, která adaptovala základní principy environmentalismu a vznikl tak první dokument řešící tuto problematiku⁴⁸. Tento dokument ale neměl formu zákona v legislativním systému ČLR. To se změnilo až v roce 1979, kdy v souvislosti s ekonomickým a průmyslovým rozvojem začaly být problémy znečištění životního prostředí natolik vážné, že upoutaly pozornost vládních autorit. Tímto rokem tak vešla v platnost první verze čínského zákona o ochraně životního prostředí, která byla následována různými zákony na ochranu a kontrolu znečištění mořských ekosystémů⁴⁹, vody⁵⁰ a ovzduší⁵¹ (*Xie, 2020*). Také vznikly první zákony požadující po znečišťovateli, aby za své negativní externality platili daně či poplatky jiného druhu (*Lin, 1998*). Roku 1982 vzniklo také ministerstvo městského a venkovského rozvoje a ochrany životního prostředí. V této době také tehdejší čínský vicepremiér Li Peng⁵² zařadil ochranu životního prostředí mezi základní dlouhodobé koncepce politiky komunistické strany a celého státu. Postupně se rozšiřující legislativa ochrany životního prostředí ale nedokázala zastavit znečišťování způsobované nezastavitelným ekonomickým rozvojem v 90. letech minulého století, hlavně

⁴⁷ Zhenhua Xie byl v letech 1993-2005 ředitelem státního útvaru pro environmentální ochranu, ze které se v roce 2008 stalo Ministerstvo ekologie a životního prostředí.

⁴⁸ Ustanovení o ochraně a zlepšování životního prostředí (Provisions on Protecting and Improving Environment).

⁴⁹ Vešel v platnost roku 1982 (*Xie, 2020*).

⁵⁰ Vešel v platnost roku 1984 (*Xie, 2020*).

⁵¹ Vešel v platnost roku 1987 (*Xie, 2020*).

⁵² Li Peng byl v letech 1988-2003 čínským premiérem. I přes své pozitivní činy v podobě *de facto* založení ochrany životního prostředí v ČLR se nechvalně proslavil podílem na masakru na náměstí Nebezského klidu v Pekingu roku 1989 (*Britannica, 2021*).

v povodí řeky Jang-c'-ťiang, kde industriální rozvoj způsobil dramatické zhoršení kvality vody. Vzniklo tak lidové rčení „voda byla vhodná k mytí rýže v padesátých letech a k zavlažování půdy v letech šedesátých, v sedmdesátých letech se velmi zhoršila, v osmdesátých začaly umírat ryby a v devadesátých letech už voda není vhodná ani ke splachování toalet“ (Xie, 2020). Proniknutí tématu znečištění i do lidové kultury je tak důkazem vysoké závažnosti ekologických problémů v zemi. Reflektování tohoto problému v kultuře má ale i pozitivní vliv. O životní prostředí se totiž začalo zajímat více obyvatel země, což logicky vytváří tlak pro změny.

Velkým nedostatkem dodržování environmentálních standardů a zákonů byla (a je i v současné době) špatná kontrola jejich naplňování hlavně v rurálních oblastech. Důvodem je i v dnešní době pro mnohé to, že prioritou je ekonomický rozvoj a finanční profit, často také spojený s korupčními praktikami, před environmentální stránkou lidské činnosti (Khan a Chang, 2018).

Ve snaze o zmírnění znečištění představila čínská vláda v 90. letech minulého století program pojmenovaný „33211“, což byla dosud největší iniciativa v oblasti ekologie. Šlo o iniciativu snažící se o ochranu tří důležitých čínských řek (Chuaj-che, Chaj-che a Liao-che), tří jezer (Dian, Tai a Chao), poté zaměření na kontrolu emisí oxidu siřičitého a kyselých dešťů, ochranu životního prostředí v hlavním městě Pekingu a nakonec ochranu vod Pochajského zálivu⁵³ (Biswas a Tortajada, 2020). Plán spočíval především v kontrole odpadních vod z továren ústících do výše vyjmenovaných řek, jezer a moře. Obsahoval také stanovisko, podle kterého mohla vláda podniky nesplňující nařízení ekonomicky postihnout i kompletně uzavřít. Jiné iniciativy měly za cíl omezování emisí a dalšího znečištění v rámci vymezených regionů, kdy zvýšení jednoho typu znečištění bylo nutné vynahradit snížením jiného typu znečištění v daném regionu (Xie, 2020).

⁵³ V případě složení počtů daných kategorií k sobě vznikne právě číselná zkratka „33211“ (Biswas a Tortajada, 2020).

V souvislosti s přípravou nových rozvojových a industriálních projektů také začaly být vyžadovány ekologické posudky EIA⁵⁴ za účelem zjištění budoucího vlivu daných projektů na životní prostředí (Lin, 1998). Důležitým faktem je také možnost ztráty povolení EIA v případech, kdy již dříve povolený stavební projekt přestane své environmentální závazky splňovat (Khan a Chang, 2018).

Účast ČLR na Summitu Země v brazilském Rio de Janeiru roku 1992 vyvolala čínskou odpověď ve vytvoření vlastních cílů udržitelného rozvoje a také tzv. Národní Agendy 21⁵⁵. ČLR tak byla první rozvojovou zemí, která svoji verzi Agendy 21 představila. Tato strategie spojovala potřeby rozvoje ekonomiky, společnosti, ochrany životního prostředí a školství tak, aby se zájmy jednotlivých odvětví nevyklučovaly na politických, národních, regionálních a lokálních úrovních. Podobně jako jiné čínské politiky, se implementace ekologických politik v ČLR řídila top-down přístupem, tedy od nejvyšších úřadů administrativy až po ty nejnižší. Roku 1996 byly regionální vlády všech 22 provincií ČLR povinovány k vytvoření konkrétních plánů na implementaci regionálních aspektů Agendy 21. Přístupy se ale lišily mezi východními bohatšími a západními méně rozvinutými chudými regiony. Více tak reflektovaly jejich potřeby a nedostatky. Zatímco na východě byl hlavní důraz zaměřen na snížení množství odpadu, využívání čistých zdrojů pro výrobu energie, ekologické technologie a efektivitu využití přírodních zdrojů, v chudším vnitrozemí byl primární fokus na zlepšování infrastruktury a snižování chudoby. S Národní Agendou 21 také souvisí otázka jejího financování. Co se týče této otázky, nebyla vytvořena žádná specifická forma financování a prioritní projekty byly podporovány hlavně centrální vládou za přispění mezinárodní finanční pomoci (Lin, 1998).

Důležitost konání v ochraně životního prostředí opětovně zdůraznil i Zhenhua Xie ve svém proslovu při návštěvě Washingtonu roku 1997: *„Dnešní Čína čelí vážnějším výzvám v oblasti životního prostředí než kdykoli jindy v*

⁵⁴ Z anglického „Environmental Impact Assessment“, tedy „Vyhodnocení vlivů na životní prostředí“.

⁵⁵ Na té se pracovalo v průběhu let 1992 a 1993. Finální podoba byla představena roku 1994 (Lin, 1998).

historii. Kvalitu životního prostředí zhoršuje každoroční nárůst počtu obyvatel o 13 milionů, rychlá urbanizace a industrializace, nadměrné využívání přírodních zdrojů, nedostatečné technologické a manažerské kapacity a nízké povědomí o životním prostředí jak mezi osobami s rozhodovací pravomocí, tak mezi veřejností.“ (Lin, 1998).

V roce 2008 byl transformován dosavadní orgán SEPA⁵⁶ na samostatné Ministerstvo ochrany životního prostředí, což umožnilo posílení pravomocí úřadu. Od svého vzniku prošlo ministerstvo několika restrukturalizacemi a změnami svého názvu. V dnešní době (rok 2021) se orgán nazývá Ministerstvo ekologie a životního prostředí. I přes evidentně neustálý vývoj pravomocí a struktury není tento úřad jediným centrem zabývajícím se ekologií v ČLR. Mimo něj existují ještě samostatná ministerstva pro vodní zdroje⁵⁷ či přírodní zdroje⁵⁸ a také ministerstvo zemědělských a rurálních záležitostí⁵⁹ (Coenen et al., 2020 a Khan a Chang, 2018).

Období poslední dekády můžeme označit za éru integrace principů „ekologické civilizace“ do čínské legislativy a společnosti (Xie, 2020). Také v souvislosti s iniciativou BRI, která, jak se čtenář dozví v hlavní kapitole této diplomové práce, viz. Environmentální aspekty iniciativy BRI, přináší řadu environmentálních témat, je zřejmé, že témata ekologie a životního prostředí v poslední době nepozbývá na důležitosti.

Mimo legislativního a politického objasnění vývoje ekologie a environmentalismu v ČLR je vhodné nastínit i situaci týkající se chráněných území. V době po komunistickém převratu a založení ČLR v roce 1947 neexistovaly na celém území žádné oficiálně vyhlášené přírodní rezervace, národní parky či jiná zvláště chráněná území. To se začalo měnit v roce 1956, kdy vznikla první národní přírodní rezervace v provincii Kuang-tung na jihu ČLR, tedy přírodní rezervace pohoří Dinghu. Počet rezervací byl ale po dlouhou dobu relativně stagnující a celkový počet se zvyšoval málo. Po 20 letech existence ČLR

⁵⁶ Z anglického „State Environmental Protection Administration“, tedy „Státní správa ochrany životního prostředí“.

⁵⁷ Ministry of water resources.

⁵⁸ Ministry of natural resources.

⁵⁹ Ministry of agricultural and rural affairs.

bylo chráněno pouze 0,13 % z celkové rozlohy státu. Roku 1978 byl jejich počet 34. Do přelomu tisíciletí ale vzniklo v ČLR na 1146 rezervací⁶⁰, což naznačuje, že v posledních dvou desetiletích minulého století bylo tempo růstu chráněných území nevídaně vysoké (*Yingming, 2019*). Roku 2017 v ČRL existovalo na 2750 národních rezervací a celkově okolo 12 000 různými způsoby chráněných území (*Xu et al., 2019*).

Současné, na první pohled velké, zaměření ČLR na ochranu životního prostředí považují někteří pozorovatelé, jako Wang-Kaeding, za velký pozitivní krok směrem k čínskému udržitelnému rozvoji a existuje polemika o předání globálního vedení v tomto přístupu od tzv. „západního světa“, reprezentovaného USA, Kanadou, Evropskou unií, potažmo celou Evropou, Japonskem, Jižní Koreou, Austrálií a Novým Zélandem směrem k ČLR. Vyskytují ale také naprosto opačné názory, že o skutečném environmentalismu nemůže být řeč, vše je jen dobře vypadající propagandou pro vnější svět a jedná se o tzv. Potěmkinův environmentalismus, který v realitě nepodporují žádné významné pozitivní činy v tomto směru (*Wang-Kaeding, 2018*). Realita je ve skutečnosti někde mezi těmito protichůdnými názory a ČLR je, i přes opravdové snahy k ekologizaci státu a zavádění principů „ekologické civilizace“, stále největším světovým znečišťovatelem (*Aqicn, 2021*). O tomto vypovídá i převládající způsob výroby elektrické energie. Ta je z převážné většiny získávána prostřednictvím uhelných elektráren⁶¹. Ty jsou i v dnešní době v ČLR v masivní výstavbě a každoročně jsou uváděny do provozu nové. Výstavba uhelných elektráren ale nekoresponduje s ambiciózními závazky ČLR o uhlíkové neutralitě⁶², které by mohla ČLR dosáhnout podle vyjádření prezidenta Si Ťin-pchinga v roce 2060 (*Voanews, 2021*). Dostí pozitivním faktem je sestupný trend relativního podílu „uhelné energie“ na celku vyrobené energie, a to z důvodu neustálého vzrůstu objemu vyrobené energie. V absolutních číslech ale její objem nadále mírně stoupá

⁶⁰ Procentuální podíl chráněných území na celé rozloze ČLR dosahoval hranice 10 % (*Xu et al., 2019*).

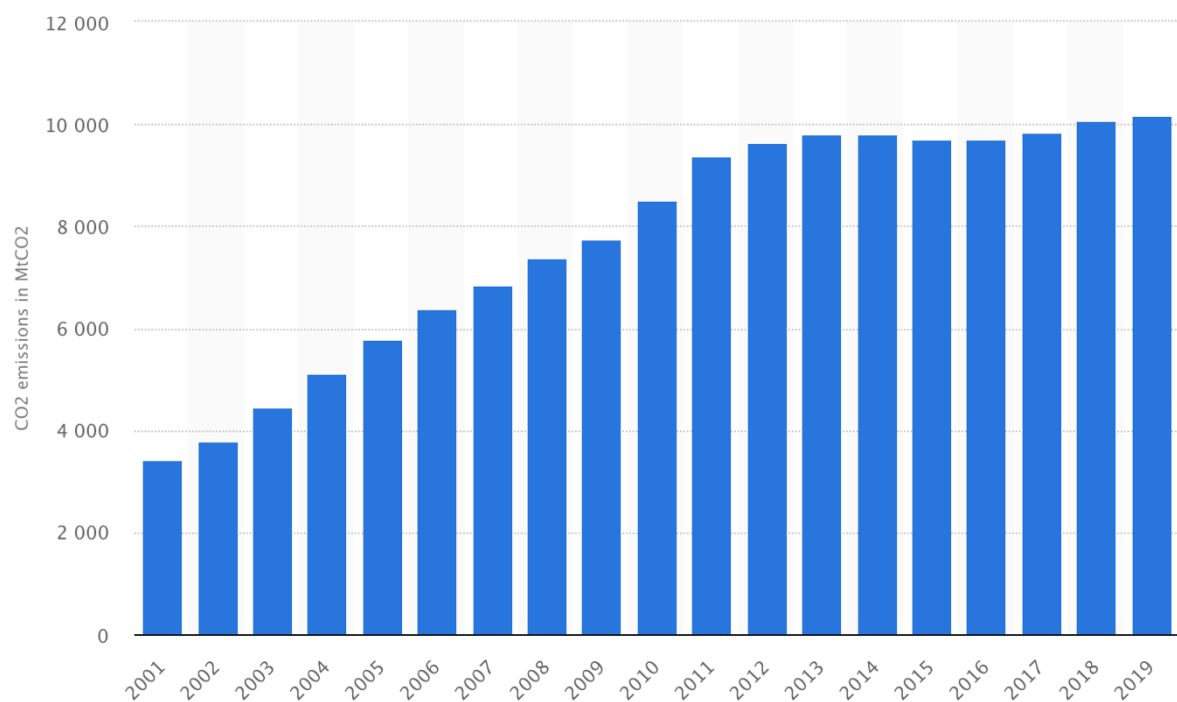
⁶¹ V roce 2019 byl podíl elektřiny na celém energetickém mixu 63,5 % (*Ritchie a Rosser., 2021*).

⁶² Situace, kdy daný stát (či jiné území, firma atp.) neprodukuje žádné emise CO₂ nebo emituje pouze takové množství CO₂, které je schopen také pohltit nebo jinak vykompenzovat např. reforestací atp. (*Březinová, 2020*).

(*Ritchie a Rosser, 2021*). Čínská vláda představila v roce 2020 cíl, který spočívá ve vrcholu emitování skleníkových plynů v roce 2030 a od té doby má jejich objem každoročně klesat až do definovaného cíle v horizontu dalších 30 let, tedy do roku 2060 jako roku, kdy má dojít k uhlíkové neutralitě. Tento cíl je ale v porovnání s jinými rozvinutými a pro-environmentálně zaměřenými regiony, jako jsou Evropská unie, Spojené státy americké nebo Kanada, méně ambiciózní, jelikož tito světoví aktéři deklarují svou uhlíkovou neutralitu už o 10 dříve než ČLR, tedy v roce 2050. (*Chemnick a Storrow, 2020*). Další ze světově největších emitoreů oxidu uhličitého, Indie, po dlouhou dobu nebyla schopna definovat svůj cíl a závazek uhlíkové neutrality. K očekávanému oznámení této neutrality došlo až na začátku listopadu 2021 na klimatickém summitu ve skotském Glasgow. Časovým horizontem by měl být, dle indického premiéra Naréndry Módího, rok 2070, tedy o 10 let později než ČLR a o 20 let později než výše zmínění světoví aktéři. Do té doby, tedy do doby oznámení cíle indické uhlíkové neutrality, byl čínský závazek, v porovnání s jinými aktéry, braný jako méně ambiciózní. S novou informací ohledně závazku Indie je ale patrné, že čínské datum není zcela neambiciózní. Poukazuje na možnou skutečnost, že v souvislosti se snižující se vyspělostí států bude docházet k posouvání data uhlíkové neutrality dále do budoucnosti (*Rathi a Chaudhary, 2021*).

Pro ilustraci reálného vývoje emisí v ČLR je vhodné ukázat objemy vypouštěných emisí CO₂. Dle grafu, který zobrazuje každoroční emise CO₂ mezi lety 2001 až 2019, je zřejmé, že v období necelých dvou posledních dekád došlo ke zvýšení těchto emisí o více než 248 %⁶³. Za povšimnutí ale stojí relativní stagnace emisí v posledním desetiletí i jejich mírný pokles v letech 2015 a 2016 (*Wong, 2021*). Možnou příčinou může být nástup nového politického zastoupení v podobě prezidenta Si Ťin-pchinga a jeho větší zaměření na ekologickou transformaci země.

⁶³ Hodnota emisí v roce 2001 dosahovala 3426 miliard tun. Za rok 2019 hodnota činila 10175 miliard tun emitovaného oxidu uhličitého (*Wong, 2021*).

Graf 1: Vývoj objemu emisí CO₂ v ČLR mezi lety 2001 a 2019

4.3 Autoritářství a environmentalismus

Autor diplomové práce se, na základě prostudované literatury (*Li a Shapiro, 2020, Obrien, 2020, Beeson, 2010*), opovažuje tvrdit, že z hlediska co největší ekologičnosti a snah o co nejmenší dopad činnosti lidské společnosti na životní prostředí a potažmo celou planetu, by teoreticky bylo nejlepší, aby ekologické postupy a změny spojené se záchranou životního prostředí planety byly prováděny silovou formou bez ohledu na jiné zájmy jednotlivců i celých lidských společností. Toto tvrzení jde ale samozřejmě přímo proti diskurzům (i) základních lidských práv a demokracie jako takové. Je totiž jasné, že není možné popírat lidská práva s odvoláním na zdánlivě vyšší principy a cíle záchrany planety. Jasnou potřebou je vyvážit zájmy lidstva i jednotlivců se zájmy živé planety a jejího zachování v co nejméně narušeném stavu.

Podle Li a Shapiro (2020), kteří se ve své práci⁶⁴ zaměřují na Čínu a environmentální otázky, jsou předpovědi vědců⁶⁵ pro další vývoj klimatu na Zemi natolik závažné, že je pro předejití katastrofě okamžitě nutné upustit od využívání fosilních paliv. Podobně tak podle nich mluví Mezivládní panel OSN pro biodiverzitu a ekosystémové služby a další ekologičtí aktivisté jako např. švédská aktivistka Greta Thunberg, která se, dle autora, stala v současné době jedním z nejznámějších a nejvýraznějších občanských hlasů pro ochranu planety (*Li a Shapiro, 2020*).

Urgentnost stavu, ve kterém se planeta nachází, tak v mnoha případech vyžaduje a ospravedlňuje zásahy států a jejich autorit do neekologického počínání jednotlivců, podniků i samotných státních aparátů. V akademické rovině tak vznikají termíny „autoritářský environmentalismus“ a velmi podobný, dle autora práce ale částečně protichůdný, termín „environmentální autoritářství“. Oba termíny stojí za to, pro doplnění této diplomové práce, představit a diskutovat.

První termín popisuje dosáhnoutí environmentálních cílů určitou formou represivního jednání ze strany státní autority. Ona autorita také pro toto jednání potřebuje získání veškeré kontroly nad environmentálními otázkami a politikami. Jasnou charakteristikou jsou také top-down a neparticipativní politické přístupy. Podporou tohoto přístupu může být argument nutnosti okamžitého konání pro oddálení a/či zamezení ekologické katastrofy, které vyžaduje rychlejší rozhodování než v případě přístupu demokratického. Ten totiž může být v řadě případů značně zdlouhavý, plný obstrukcí a kompromisů mezi jednotlivými zájmovými skupinami a/či jednotlivci s protichůdnými názory a politickými či ekonomickými cíli. Samotný termín „autoritářský environmentalismus“ a jeho jednoduchý popis nastiňuje skutečnost, že je vhodný pouze pro nedemokratické režimy. Dle autora citovaného článku je možné tento přístup přijmout i ve státech s naprosto demokratickým režimem, a to právě z důvodu vyššího cíle ochrany planety. Autor článku ale zároveň tvrdí to, že v takovém státě posléze dojde k oslabení demokratických principů, jako

⁶⁴ China Goes Green: Coercive Environmentalism for a Troubled Planet

⁶⁵ Zmiňují vědce zabývající se atmosférou v rámci Mezivládního panelu OSN pro změny klimatu (United Nations Intergovernmental Panel on Climate Change).

například právo na soukromé vlastnictví a podnikání a stát se v pomyslné demokratické škále posune více směrem od demokracie k autoritářské formě vládnutí (*Obrien, 2020*).

Druhý termín, environmentální autoritářství, se naopak pojí s jistě nedemokratickými autoritářskými režimy, jako je bez debat, na základě výše zpracovaného textu této práce, například režim v Čínské lidové republice. Termín environmentální autoritářství je svým principem, a to, zkráceně explicitně řečeno, dosahování environmentálních cílů prostřednictvím autoritativního jednání, stejný, jako termín autoritářský environmentalismus. Rozdíl je ale ve způsobu vytvoření těchto diskurzů. Pilířem prvního termínu jsou právě environmentální cíle, které jsou dělány autoritativní cestou, jež zavádí systém k nedemokracii. Pilířem environmentálního autoritářství je ale právě autoritářský režim, který využívá environmentální politiku pro dosahování svých cílů. Takový režim se snaží získat či udržovat svoji vlastní legitimitu (vnitřně i ve světě) právě i takovým způsobem, že se zaměří na environmentální otázky. Režim pak v rámci státu, i mimo něj, vydává signály, že si je vědom určitých, v tomto případě globálních, problémů a je ochoten je řešit. Tím pak posiluje svou pozici v globalizovaném světě, svou moc a také vliv na ostatní státy. Velkou otázkou je ale právě to, zda pravou motivací režimu pro řešení environmentálních otázek je skutečně stav životního prostředí anebo tím sleduje své jiné politické, společenské a/nebo ekonomické zájmy. Tato otázka je dle názoru autora diplomové práce velmi složitá na zodpovězení, jelikož dozvědět se pravdu o skutečných motivacích státu, obzvláště nedemokratického režimu, je velmi těžké ne-li nemožné (*Beeson, 2010, Obrien, 2020, Li a Shapiro, 2020*).

Na téma environmentálního diskurzu se můžeme podívat ještě bez ohledu na názor na mísení environmentalismu a autoritářství a na čínský authoritarianismus, nedostatek demokratických hodnot, odepírání (lidských) práv určitým skupinám obyvatelstva či další, ze „západního“, liberálně demokratického pohledu negativní aspekty čínského režimu. Čistě z pohledu environmentálního je nutné ocenit jakoukoliv reálnou snahu jakéhokoliv státu na světě o snižování znečištění životního prostředí, snižování emisí a přechod k nízkouhlíkové, či uhlíkově neutrální ekonomice. Skutečnost, že i čínský režim postupnými kroky k tomuto cíli směřuje, či alespoň tento cíl deklaruje, může

přinést optimismus pro mezinárodní společenství. Následující kapitola představuje čínskou iniciativu „Nové hedvábné stezky“ a následně diskutuje její vybrané aspekty z environmentálního pohledu.

5. Belt and Road Initiative – Iniciativa Pásmo a stezka

5.1 Obecné představení iniciativy

Belt and Road Initiative, v češtině Iniciativa Pásmo a stezka, která byla především dříve nazývána „One Belt, One Road“⁶⁶ tedy zkráceně OBOR, je bezesporu největším projektem čínské zahraniční politiky, zahraniční spolupráce i rozvojové spolupráce v celé její historii, a dle názoru autora i jeden z největších projektů v historii celého světa. Dalo by se říct, že důvody vzniku iniciativy vychází z posilující snahy čínské vlády o získání co největšího politického i ekonomického vlivu v mezinárodním uspořádání světa. Jedná se o jeden z nejambicióznějších projektů mezinárodní spolupráce současného světa. Ten svými záměry, objemem financí a počtem zapojených zemí nemá obdoby. Mimo svůj mezinárodní rozměr má iniciativa BRI i vnitrostátní cíle, a je tak současně jedním z nástrojů pro rozvoj samotné ČLR⁶⁷. Důvodem pro toto tvrzení je fakt, že (nejen) ekonomický rozvoj sousedních zemí a jiných zemí zapojených do spolupráce, zapříčiní posílení, mimo jiného, vzájemného obchodu a tím pádem i stimul pro další rozvoj ekonomiky samotné ČLR a jejich, často velmi rozdílně rozvinutých, regionů.

Z důvodu velkého rozsahu iniciativy, mnoha různě zaměřených projektů a diverzifikovaných cílů celého projektu, které jsou popsány níže v diplomové práci, je patrné, že celá iniciativa není žádným krátkodobým plánem s okamžitě měřitelnými či viditelnými výsledky. Jedná se spíše o dlouhodobý směr, či cíl, čínské zahraniční spolupráce bez jasně definovaného funkčního období, který bude možné kvalifikovaně a objektivně zpětně hodnotit pravděpodobně až za mnoho (desítek) let. Vypovídá o tom skutečnost, že neexistují žádné informace o časovém ohraničení iniciativy a jejím možném konci bychom teoreticky mohli mluvit v případě, kdy by ČLR představila nějaký nový zahraničně-rozvojový koncept, projekt, či iniciativu. Maďarští akademici Sárvári a Szeidovitz ve své společné práci, zaměřené na BRI ale mluví o tom, že celý koncept BRI bude

⁶⁶ V češtině se používal pro tento název překlad „Pás a stezka“.

⁶⁷ Největší zaměření je na rozvoj méně vyspělých západních provincií ČLR a jejich propojení se sousedními státy (Sárvári a Szeidovitz, 2020).

zrealizován v časovém horizontu okolo 35 let od svého vzniku⁶⁸ (Sárvári a Szeidovitz, 2020).

Otázkou je také to, jaké jsou opravdové motivace čínské vlády za prováděním tak masivního projektu. Zda jde opravdu o čisté snahy o rozvoj sebe i ostatních, nebo je ženoucím motorem iniciativy prostá geopolitická, geostrategická a ekonomická motivace s cílem přetvoření zaběhlého světového systému⁶⁹ podle vnitřních zájmů ČLR. Nejrealističtější názorem je nejspíše mix těchto motivací.

Podle primárních oficiálních prohlášení čínského vedení si iniciativa BRI klade za cíl „podporovat propojení asijského, evropského a afrického kontinentu a jejich přilehlých moří, navázat a posílit partnerství mezi zeměmi podél „pásma a stezky“, vytvořit všestrannou, víceúrovňovou a společnou konektivitu sítí a realizovat v těchto zemích diverzifikovaný, nezávislý, vyvážený a udržitelný rozvoj.“. Oficiální osnova BRI podporuje společnou formulaci rozvojových plánů a opatření pro rozvoj mezinárodní a/nebo regionální spolupráce mezi zeměmi zapojenými do BRI. To zahrnuje mezivládní spolupráci a víceúrovňovou výměnu makroekonomických politik, komunikační mechanismy a politickou podporu při provádění rozsáhlých projektů a koordinaci v měnové politice. (BRI, 2021).

Pro své ambice si iniciativa BRI vysloužila připodobnění k poválečné iniciativě Spojených států pro pomoc zemím nejvíce zasaženým druhou světovou válkou, a to Marshallově plánu⁷⁰. Často se tak o BRI mluvilo jako o „novém Marshallově plánu“ či „čínské verzi Marshallova plánu“ (He, 2019).

Koncepce BRI je založena na těchto pěti kooperačních prioritách:

1. Koordinace politik (podpora mezivládní spolupráce, víceúrovňová mezivládní výměna makropolitik a komunikační mechanismy)

⁶⁸ Autoři článku uvádějí předpokládaný horizont ukončení iniciativy na počátek 50. let 21. století (Sárvári a Szeidovitz, 2020).

⁶⁹ Ten je dle autora stále ještě uspořádaný dle zájmů Spojených států amerických a jejich spojenců.

⁷⁰ Pojmenovaný podle tehdejšího ministra zahraničních věcí Spojených států amerických Georga Marshalla. Tento plán byl představen v roce 1947 a spočíval v zahraniční pomoci v celkové hodnotě 13 miliard dolarů pro vybrané evropské země (Kenton, 2019).

2. Konektivita zařízení (zlepšení konektivity plánů výstavby infrastruktury a systémů technických norem)
3. Nerušený obchod (redukce překážek pro vzájemné investice obchod, podpora regionální ekonomické integrace)
4. Finanční integrace (koordinace a spolupráce v měnové politice, zakládání společných finančních institucí)
5. Mezilidské vazby (kulturní a akademická výměna a dialog, mediální spolupráce)

Historie projektu BRI je prvně spjata s návštěvou čínského prezidenta Si Ťin-pchinga v Kazachstánu v září roku 2013. Ten během své přednášky na Nazarbajevově univerzitě v kazašském Nur-Sultanu⁷¹ nastínil myšlenku nového propojení Číny a Evropy prostřednictvím ekonomického pásu, aby došlo, dle jeho slov, k navázání užší vazby, prohloubení spolupráce a rozšíření rozvojového prostoru v euroasijském regionu. V dalším projevu, který tentokrát prezident Si přednesl v indonésckém parlamentu o měsíc později, byl představen návrh na vytvoření „Námořní hedvábné stezky 21. století“ pro propojení již zmíněných regionů také prostřednictvím námořní dopravy, což by navíc bylo výhodné i v zapojení zemí jihovýchodní Asie⁷² do iniciativy (Rolland, 2019). Na osmnáctém stranickém kongresu Komunistické strany ČLR byla BRI definována jako jedna z hlavních oficiálních politik strany a celého státu (He, 2019).

Tyto dva projevy čínského prezidenta Si Ťin-pchinga daly vzniknout projektu OBOR, tedy „One Belt One Road“, později BRI, tedy „Belt and Road Initiative“. Při různých příležitostech se iniciativě také říká „Nová hedvábná stezka“, a to s odkazem na „Hedvábnou stezku“, tedy starověkou a středověkou obchodní trasu spojující právě Čínu a Evropu, která se dá částečně považovat za jakousi nostalgickou předlohu současné iniciativy.

⁷¹ Hlavní město Kazachstánu, donedávna známo pod názvem Astana.

⁷² Členských zemí ASEANu.

Původní Hedvábná stezka byla síť cest⁷³ sloužící, jak již název napovídá, hlavně k obchodu s hedvábím, které začalo být ve starověku velmi ceněnou komoditou⁷⁴. Vzájemný obchod nebyl výhodný pouze pro státní útvary na obou koncích Hedvábné stezky, tedy Číně a Římské říši, ale samozřejmě i státům a národům po její trase. Ty profitovaly z výběru cel, či se do obchodu přímo zapojovaly jako překupníci zboží nebo vedoucí samotných karavan. Clení zboží ale přineslo velký problém pro samotnou existenci pozemní obchodní trasy, a to tlak na zvyšování ceny zboží. V souvislosti s tím se postupně obchodníci přesunuli do obchodování po moři, což vyústilo k postupnému zániku pozemní trasy z důvodů jak výhodnosti, v podobě vyhnutí se placení cel, tak rychlosti obchodu po moři (*Synek, 2013*). Ve 14. a 15. století, tedy v epoše masivního rozvoje mořeplavectví a zámořských objevů, význam pozemního spojení upadl téměř úplně a skončila tak 1600 let trvající éra Hedvábné stezky (*Strathern, 1993*).

Když se podíváme na přesnou trasu původní Hedvábné stezky, nejednalo se pouze o jednu přesně definovanou cestu. V průběhu historie se trasy velmi měnily, a to v souvislosti s bezpečnostní situací na různých úsecích stezky, politickým uspořádáním, blahobytem jednotlivých míst a také aktuálními přírodními podmínkami v různých úsecích. Také z důvodu, že cílovými destinacemi nebyly pouze Čína a Římská říše, se Hedvábná stezka různě rozvětvovala a zpátky spojovala a vytvářela tak ucelený obchodní síťový systém napříč různými regiony euroasijského kontinentu, mezi které patří, mimo již zmíněných historických velmocí, i Indie, Persie, Arábie, státní útvary jihovýchodní Asie a další. Co se týče obchodovaných komodit, tak kromě nejznámějšího hedvábí, byl z Číny směrem na západ exportován i papír, barviva, porcelán nebo parfémů. Opačným směrem pak putovaly hlavně drahé kovy, nerostné suroviny a výrobky jako zlato, stříbro, nefrit, či slonovina a víno. Na dálný východ byli dopravováni také koně a otroci (zejména slovanského původu). Hedvábná stezka byla prostředkem i na výměnu lidského vědění, náboženství a

⁷³ Celková délka sítě Hedvábné stezky činila, dle historických odhadů, okolo 9000 km (*Synek, 2013*).

⁷⁴ Od 1. století př. n. l. bylo hedvábí velice ceněné zejména v rozvíjející se Římské říši (*Synek, 2013*).

technologí. To umožnilo urychlení rozvoje zapojených civilizací, díky čemuž měly v dané době civilizace euroasijského kontinentu významný náskok před ostatními kulturami světa (*Synek, 2013*).

Po krátkém historickém exkurzu můžeme vidět, že projekt BRI je skutečně, svým základním principem, hlavně tedy mezinárodním obchodem na bázi pozemní i námořní cesty mezi Evropou a Asií, který by měl přinést pozitivní stimuly pro rozvoj zapojených aktérů, postaven na předloze původní historické Hedvábné stezky.

Od toho se odvíjí i hlavní zaměření iniciativy, které je, přes obory finančnictví, obchodu, bezpečnosti, a mimo jiného i ekologie, právě infrastruktura a vzájemná konektivita spolupracujících aktérů. Model rozvoje infrastruktury je podle čínské zkušenosti jedním z hlavních prostředků rozvoje státu. Pravdivost tohoto příkladu může podepřít fakt, že ČLR, i přes své nedostatky z pohledu demokracie a lidských práv, je z pohledu infrastruktury velmi rozvinutým státem. Právě zaměření na rozvoj dopravního spojení, a s tím souvisejících odvětví, je model, který dle ČLR umožní rozkvět a prosperitu celého regionu a ten se tak může stát hlavním světovým hospodářským centrem. Dle Ťin Li-čhuna⁷⁵, čínské politiky a současného ředitele AIIB⁷⁶, je podle čínské zkušenosti nejlepší cestou pro ukončení chudoby a hospodářský rozvoj právě investování do infrastruktury (*Kynge, 2016*). Projekt BRI je propagován jako „win-win“ strategie, ze které ve výsledku vydělají všechny zapojené strany, jelikož pro jedny je výhodný příchod investic a pro druhé, respektive pro ČLR, je výhodné investovat a zvyšovat tak svůj mezinárodní ekonomický, politický a společenský vliv (*Harlan, 2020*). Pro velkou propagaci se také do iniciativy snaží různě zapojit vědecké instituce a univerzity prostřednictvím vědecké publikační činnosti (*Cai, 2017*).

⁷⁵ Anglický fonetický přepis jména je Jin Liqun.

⁷⁶ Asian Infrastructure Investment Bank, Asijská infrastrukturní investiční banka.

5.2 Pozemní ekonomické koridory

Již bylo popsáno, že iniciativa BRI se z pohledu dopravního dělí na pozemní a námořní část. Pozemní část BRI, která ze své podstaty stojí a padá na liniové infrastrukturu v podobě silnic, železnic, či jiných komunikačních prvků, je koncipována na základě šesti dílčích koridorů, z nichž každý má za cíl propojit ČRL s různými zeměmi a regiony. Tyto koridory se v současné době nachází v různé úrovni realizace, a i přes to, že některé z nich jsou již realizovány, jiné jsou spíše stále na úrovni návrhů či diskuze mezi danými zeměmi. Oněch šest koridorů jsou (*Luckock et al., 2016*):

- Čínsko-pákistánský ekonomický koridor⁷⁷
 - Do tohoto koridoru patří Bangladéš, Bhútán, Indie, Maledivy, Nepál, Pákistán a Srí Lanka.
- Čínsko-mongolsko-ruský ekonomický koridor⁷⁸
 - Sem patří Bělorusko, Moldavsko, Mongolsko a Rusko.
- Nový euroasijský ekonomický koridor⁷⁹
 - Součástí jsou Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Česko, Chorvatsko, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Makedonie, Německo, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko a Srbsko.
- Čínsko-středoasijsko-západoasijský ekonomický koridor⁸⁰
 - Region Střední Asie je zastoupen Kazachstánem, Kyrgyzstánem, Tádžikistánem, Turkmenistánem a Uzbekistánem. Západní Asie pak Afghánistánem, Arménií, Ázerbajdžánem, Bahrajnem, Gruzii, Irákem, Íránem, Izraelem, Jemenem, Jordánskem, Katarem, Kuvajtem, Ománem, Saúdskou Arábií, Sýrií a Tureckem.
- Ekonomický koridor Číny a Indočínského poloostrova⁸¹

⁷⁷ China-Pakistan Economic Corridor

⁷⁸ China-Mongolia-Russia Economic Corridor

⁷⁹ New Eurasia Land Bridge Economic Corridor

⁸⁰ China-Central and West Asia Economic Corridor

⁸¹ China-Indochina Peninsula Economic Corridor

- Patří sem Brunej, Filipíny, Indonésie, Kambodža, Laos, Malajsie, Myanmar, Singapur, Thajsko, Vietnam a Východní Timor.
- Bangladéško-čínsko-indicko-myanmarský ekonomický koridor⁸²
 - Tento koridor obsahuje zapojené země již ve svém názvu.

5.3 Státy zapojené do iniciativy BRI

Dle dostupných zdrojů je určitým způsobem do čínské iniciativy zapojeno přes 140 zemí ze všech kontinentů světa. Tato skutečnost sice popírá prvotní tvrzení o BRI jako projektu vzájemně propojujícím státy euroasijského kontinentu, ale také naznačuje, že idealistickým cílem ČLR je navázání spolupráce na bázi BRI se všemi státy světa a tím vytvoření jakéhosi globálního kooperačního prostředku podle čínského modelu. Zapojení do Iniciativy v tomto případě neznamena již reálnou spoluprací na stavbě či jiné realizaci určitých projektů. S mnoha státy bylo dosud pouze podepsáno tzv. memorandum o porozumění, tedy základní právní dokument s obecnými tezemi budoucí kooperace nastiňující společné plány (*BRI, 2021*).

Jak si můžeme na obrázku⁸³ níže všimnout, je patrné, že ČLR dokázala navázat spoluprací na projektu BRI se zeměmi⁸⁴ ze všech kontinentů na různých úrovních ekonomické vyspělosti a demokratického zřízení. Přesto z obrázku vyplývá, že řada zemí tzv. „Západu“ s ČLR v tomto hledisku, alespoň oficiálně, nespolupracuje. Když se zamyslíme nad důvody, argumenty mohou být, dle autora diplomové práce, následující: špatný politický vztah s Čínou, jistá rivalita mezi danými státy a střet rozdílných národních zájmů. Do této kategorie se dá zařadit v první řadě USA, jako hlavního světového rivala a země západní a severní Evropy jako státy zakládající na lidských právech a demokracii. Dalším rivalem je Indie, která vede s ČLR řadu hraničních sporů⁸⁵ či Japonsko, které mimo sporů

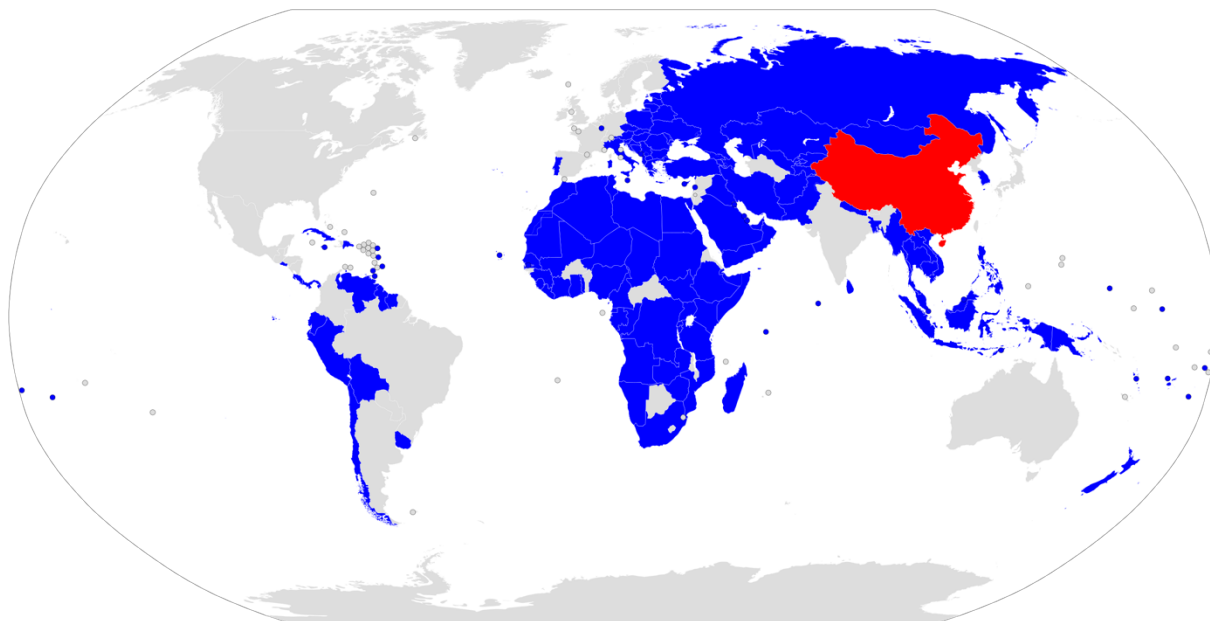
⁸² Bangladesh-China-India-Myanmar Economic Corridor

⁸³ Červenou barvou je zvýrazněna samotná ČLR, modře státy zapojené do iniciativy BRI, šedě poté státy nespolupracující oficiálně s ČLR skrze BRI.

⁸⁴ Modrou barvou jsou v následujícím obrázku vyznačeny země zapojené do BRI.

⁸⁵ Území Aksai Čin v regionu Kašmíru a Arunáčalpraděš na východní hranici Indie a ČLR.

s ČLR o ostrovy ve Východočínském moři má historicky špatné vztahy s ČLR, viz předchozí kapitoly o historii Číny. Dalším regionem, ve kterém v současné době není spolupráce na iniciativě BRI výrazněji rozšířena, je střední a jižní Amerika. Hlavním důvodem pro tuto skutečnost je podle autora primární zaměření ČLR na státy Eurasie, přičemž rozvoj spolupráce s americkými zeměmi přichází postupně⁸⁶. Je tedy otázkou, kdy a jaké státy se postupně do BRI přidají.

Obrázek 2: Státy světa spolupracující s Čínskou lidovou republikou na bázi BRI

Pro podrobnější celkový výčet všech států světa, včetně jejich důvodů spolupráce či nespolečné s ČLR na projektu BRI není z důvodů rozsahu, koncepce a zaměření práce prostor a toto téma tak není důležité. Pro zajímavost je ale přesto výčet spolupracujících států přiložen v přílohách diplomové práce. Výše uvedené příklady nespolečných států tedy jsou pouze doplňujícího charakteru.

Jak je patrné z porovnání textu o zapojených státech v rámci jednotlivých koridorů BRI, mapy zobrazující signatářské země základních dokumentů BRI, viz. Obrázek 2, i seznamu zemí, některé země jsou sice vyjmenovány v rámci

⁸⁶ Prvním státem na území amerického kontinentu, který navázal spolupráci v rámci BRI, je Panama, a to od roku 2017 (*Guzman, 2020*).

koridorů, ale nepatří mezi „členy“ BRI. Patří sem Indie, Izrael, Jordánsko, Německo, Nizozemsko, Sýrie a Turkmenistán. To přináší velký rozpor mezi tvrzeními. Tato skutečnost se dá podle autora diplomové práce vysvětlit tím, že dané země sice chtějí spolupracovat na některých projektech, nesouhlasí ale s určitými aspekty spolupráce v rámci BRI. Vypovídá to o celkové nejasnosti toho, co iniciativa BRI je a není. Také z toho vyplývá názor o nejednoznačnosti celé iniciativy, do které může být začleněn jakýkoliv zahraniční projekt ČLR a také skutečnost, že i když některý stát spolupracuje na projektu začleněném pod rámec BRI, tak to neznamená, že je automaticky považován za stát kooperující na samotné iniciativě.

5.4 Financování iniciativy BRI

Co se týče financování celé iniciativy, projekt nemá na starosti pouze jeden aktér, banka, nebo instituce. Fondy pro investice budou poskytovány z široké škály zdrojů od bank vlastněných ČLR, bilaterálních i multilaterálních finančních institucí, rozvojové fondy až po soukromé zdroje.

1. Politické banky

Agricultural Development Bank of China (ADBC)

China Development Bank (CDB)

Export-Import Bank of China (CHEXIM)

2. Státem vlastněné banky

Agricultural Bank of China (ABC)

Bank of China (BOC)

Industrial and Commercial Bank of China (ICBC)

3. Státem vlastněné fondy

China Investment Corporation (CIC)

Silk Road Fund (SRF)

4. Mezinárodní finanční instituce

Asian Development Bank (ADB)

Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)

New Development Bank (NDB)

Russia-China Investment Fund (RCIF)

Důvody pro velké množství různých investorů podílejících se na financování iniciativy jsou vcelku logické. Příčinou je široká různorodost dílčích projektů, mnoho zapojených států, firem a dalších aktérů. Faktem je také skutečnost, že se nejedná o iniciativu strukturálně podobnou nějakému druhu organizace či instituce, což by umožnilo využití jednoho specifického specializovaného donora, fondu či finančního mechanismu. V souvislosti s tím, že se koncept iniciativy BRI neustále vyvíjí a nabírá tak na škále různorodosti projektů a zúčastněných zemí, se na financování BRI podílí stále více mezinárodních, státních i soukromých aktérů (*Kopecký et al., 2016*).

Přesto jsou s financováním BRI primárně spojeny tři hlavní finanční subjekty, které vznikly, mimo jiné, právě za tímto účelem, a to Silk Road Fund (SRF), Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) a New Development Bank (NDB). SRF vznikl na konci roku 2014. Mimo čínské vlády k založení fondu přispěly i další instituce jako Čínská rozvojová banka, Čínský státní investiční fond, Čínská EXIM banka⁸⁷ a Státní správa zahraničních finančních toků, a to prvotním vkladem o celkovém objemu 40 mld. USD. Jeho cílem je financování střednědobě a dlouhodobě koncipovaných projektů zaměřených na rozvoj infrastruktury, energetiky a průmyslové a finanční spolupráce pouze v zemích zapojených do BRI (*Silk Road Fund, 2021 a Sejko, 2017*).

Druhý zmíněný finanční aktér, AIIB, vznikl na pomezí let 2015 a 2016. Je to rozvojová banka vytvořená za účelem zlepšování ekonomických a sociálních podmínek v Asii a také posílit vzájemný obchod mezi asijskými státy a Evropou skrze blízkovýchodní země (*CFI, 2021*). AIIB se také zaměřuje na udržitelné projekty v infrastruktuře a energetickém průmyslu za účelem pomoci daným zemím v dodržení závazků vyplývajících z Pařížské klimatické dohody (*Sejko, 2017*). Zajímavostí je, že od svého vzniku se rozšířila mezi 103 států na celém světě, a tak se již nedá považovat za čistě asijskou banku. Co se týče její kapitalizace, tak byla založena s kapitálem 100 miliard USD⁸⁸, což je zhruba polovina kapitálu, kterým disponuje Světová banka a 3/4 kapitálu Asijské rozvojové banky. Objem finančních prostředků, kterým banka disponuje, tak dělá

⁸⁷ Export-Import Bank of China.

⁸⁸ Iniciální vklad pocházel z celkem 57 zakládajících států (*Sejko, 2017*).

z AIIB silného rivala pro Světovou banku, která je dle čínského vedení pod silným vlivem USA. U této informace je nutno podotknout, že AIIB je bezesporu pod značným vlivem ČLR s účelem posílit čínský vliv ve světě (CFI, 2021). AIIB nevznikla, tak jako Silk Road Fund pouze za účelem financování dílčích projektů BRI, skutečnost je ale taková, že všechny podporované projekty probíhají v zemích do BRI zapojených (Sejko, 2017).

Když se podíváme na predikce celkového finančního obnosu všech dílčích projektů připravovaných a realizovaných v rámci BRI, a to v časovém horizontu 35 let, tedy období, kdy Sárvári a Szeidovitz (2020) předpovídají možné ukončení projektu či alespoň dovršení jeho hlavních vizí, je podle Hughese (2019) možné, že celková hodnota vynaložených prostředků bude 8 USD (Hughes, 2019, Sárvári a Szeidovitz, 2020).

V souvislosti s tím, že tato iniciativa je velice dlouhodobého charakteru, je obtížné definovat její přesně stanovený finanční objem. Ten se také nedá přesně definovat i z důvodu, že je BRI neustále obohacována o další projekty i státy, které do iniciativy postupně vstupují. Nejasné finanční ohodnocení iniciativy je způsobeno, dle autora práce, i tím, že není přesně jasné, jaké projekty (i dokonce státy) do BRI spadají, a které ne. Celkový vynaložený finanční objem prostředků bude možné vyčíslit tedy až po deklarovaném ukončení projektu, tedy očekávaně v polovině 21. století, okolo roku 2050 (Sárvári a Szeidovitz, 2020). V souvislosti s obohacováním BRI o další projekty je předpokládáno, že hodnota násobně překročí výše zmíněnou hodnotu 8 bilionů USD.

5.5 Environmentální aspekty iniciativy BRI

Již v kapitole č. 4, Ekologie a ochrana životního prostředí v ČLR, byla diskutována problematika znečištění a různé způsoby jeho nápravy včetně institucionálního zakotvení environmentalismu v čínské administrativě a politickém zastoupení země. Byla nastíněna historie snah o ekologizaci ČLR, ochranu životního prostředí a také představen čínský ekologický koncept „ekologická civilizace“ jako politický a sociálně-kulturní přístup směrem k udržitelnému rozvoji lépe korespondující s čínskými podmínkami a politickými cíli země. Dále také bylo diskutováno téma prolínání diskurzů (či politických

směrů) environmentalismu a autoritářství ve dvou směrech, a to autoritářském environmentalismu a environmentálním autoritářství.

Jak je zřejmé z jednání mezinárodního společenství, jehož pozornost se, mimo nejaktuálnějších hrozeb jako je pandemie COVID-19, každoročně uchyluje k ekologickým tématům na celosvětových konferencích s cíli zavázání všech států ke klimatické odpovědnosti a jiným činům, nemůže být environmentální diskurz mimo kooperační témata pod hlavičkou iniciativy BRI. Vznik akademických prací a odborných článků zkoumajících toto téma je přirozenou skutečností. Počet vydávaných oficiálních a vědeckých publikací i tiskových zpráv o, ve zkratce, „ekologizaci iniciativy BRI“ napovídá o důležitosti environmentálních aspektů iniciativy jak z pohledu jejího propagování ze strany ČLR, tak z pohledu jejích mezinárodních partnerů a stává se tak hlavním tématem této diplomové práce.

V této kapitole jsou objasněny environmentální aspekty obecně, tedy co vůbec BRI v tomto ohledu přináší, jaká jsou oficiální východiska a prohlášení čínskému politickému vedení a jak je environmentální stránka iniciativy řízena z pohledu institucionálního. Součástí kapitoly je také exkurz do investic pod hlavičkou iniciativy BRI se zaměřením na investice do energetického průmyslu. Ten je jedním z hlavních dílčích komponent iniciativy, má výrazný vliv na environmentální problematiku celého projektu jak uvnitř ČLR, tak na mezinárodním poli a přináší tak jeho velkou kontroverzi z pohledu světového společenství.

Z důvodu objemnosti celého BRI je očekáván obrovský vliv na ekonomiky, ale také na životní prostředí zejména zemí nejvíce spolupracujících na BRI. V roce 2017 oficiálně odstartovala propagace iniciativy mimo jiné i jako vize přinášející „zelený rozvoj“ celému světu. Prezident Si Ťin-pching vyslovil tohoto roku ideu života v budoucnosti jako *„života, který je zelený, nízkouhlíkový, cirkulární a udržitelný“*. Také dodal, že *„je třeba vyvinout úsilí k posílení spolupráce v oblasti ekologie a ochrany životního prostředí a podpoře ekologické civilizace za účelem uskutečnění cílů stanovených v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030“* (in CCICED, 2019 a Harlan, 2020). Již dva roky předtím, v roce 2015, prohlásil Si Ťin-pching na půdě OSN, že *„v současném světě jsou všechny státy provázané a spojuje je společná budoucnost. Měli bychom vytvořit mezinárodně politické prostředí dávající planetu Zemi a zelený rozvoj na první místo. Všichni členové*

mezinárodního společenství musí pracovat společně na vytvoření celosvětového ekologického životního prostředí. Měli bychom respektovat přírodu, její principy a také ji chránit. Musíme usilovat o zelený, bezuhlíkový a udržitelný rozvoj. Čínská lidová republika přebírá svou odpovědnost a bude pokračovat ve své roli v tomto celosvětovém úsilí“ (Hanson, 2019). To opět minimálně nastiňuje snahu a potřebu sebereprezentace ČLR jako uvědomělého státu snažícího se řešit environmentální problematiku cílevědomě a stát se v tomto ohledu světovým lídrem, který nabádá a chce vést světové společenství ke koordinovanému společnému jednání v tomto smyslu.

Určitým kontrastem k těmto bezesporu ambiciózním proklamacím, ideám a výzvám jsou činy jiného světového lídra, v současné době již bývalého amerického prezidenta Donalda Trumpa. Ten naopak za své vlády prosadil odstoupení Spojených států amerických od Pařížské klimatické dohody⁸⁹. Z jeho politiky a prohlášení byla patrná snaha o odklon směrem od obnovitelných zdrojů energie a podpora zdrojů fosilních za účelem podpory zaměstnanosti ve Spojených státech, bez ohledu na ekologii a ekologické diskurzy nastavené jeho předchůdci⁹⁰ a světovým společenstvím (Tan a Matthews, 2017). V souvislosti s odstoupením USA od Pařížské klimatické dohody a Trumpovými myšlenkami se tak z ČRL stal, alespoň na krátkou dobu⁹¹ světový tahoun v boji proti klimatickým změnám, či to tak alespoň dle diskurzu propagovaného ČLR na první pohled vypadá (CCICED, 2019 a Harlan, 2020).

Otázkou tedy je, zda jsou všechna čínská prohlášení směrem k environmentální udržitelnosti a ochraně přírody pouze propagandou, tedy prázdnými slovy, již dříve v textu diplomové práce popsány například termínem „Potěmkinův environmentalismus“, či jsou podepřeny reálným jednáním (Wang-Kaeding, 2018).

⁸⁹ Ta vstoupila v platnost 4. listopadu 2016 a mezi její hlavní závazky platí snaha o udržení nárůstu průměrné teploty ve světě o méně než 2°C (MŽP, 2021).

⁹⁰ Předchůdce Donalda Trumpa, Barack Obama, měl za cíl jak snahy o zmírnění či vyvrácení změn klimatu, tak hlavně vytvoření americké převahy v tak zvaném světovém závodě o využívání ekologických technologií budoucnosti (Tan a Matthews, 2017).

⁹¹ Nově zvolený americký prezident Joe Biden v den převzetí mandátu znovu ratifikoval Pařížskou klimatickou dohodu (ČT, 2021).

Existují dva rozdílné pohledy na perspektivy iniciativy BRI přispět k udržitelnému rozvoji. První, optimistický pohled, vidí BRI jako příležitost pro tento rozvoj a jako prostředek ke spolupráci ve smyslu snah o dosažení cílů udržitelného rozvoje. Pohled vyzdvihuje možnosti investic do různých, blíže nespécifikovaných ekologických projektů, udržitelných a obnovitelných zdrojů elektrické energie⁹², dále pak výměny expertních informací a další možnosti. Druhý pohled na environmentální stránku BRI je velmi negativní a přináší přesvědčení o nebezpečných rizicích pro spolupracující země, z Iniciativy vycházejících. Tato rizika jsou spojena s hlavním objektivem Iniciativy, tedy rozvojem dopravní a energetické infrastruktury. Ekonomické benefity rozvoje infrastruktury včetně pozitivních vlivů na lidskou společnost ale mohou být daleko menší, než jejich výsledný negativní vliv na životní prostředí. Tyto vlivy se poté ve svých důsledcích opět projeví právě i na lidské společnosti. Potenciální negativní vlivy jsou spojeny s přímou interakcí mezi infrastrukturou a ekosystémy, ve kterých se nachází, a které jsou v mnoha případech světově unikátní. Dalším rizikem je možnost zrychlení těžby přírodních zdrojů (руды drahých kovů, uhlí, dřevo a další) v zemích BRI a emise spojené se zpracováním těchto zdrojů např. v energetickém průmyslu (*Coenen et al., 2020*).

Přes optimistické cíle BRI a ČLR, která se snaží profilovat jako stát, jenž provádí ekonomickou transformaci sebe sama s cílem dodržet mezinárodní závazky spojené s tématy ekologie, udržitelným rozvojem a budoucí uhlíkovou neutralitou v roce 2060, vyvstávají otázky a kritiky popírající tyto její přístupy. Důvodem těchto obav byly hlavně zahraniční investice pod rámcem iniciativy BRI do odvětví průmyslu, která propagovaným ekologickým diskurzům přímo odporují a jejich podstata je naprosto neekologická. Mezi tato odvětví patří například těžební, chemický a energetický průmysl reprezentovaný hlavně znečišťujícími uhelnými elektrárnami a s nimi spojenou těžbou uhlí. Tato protikladná a vzájemně se vylučující jednání tak vyvářejí dojem, že opravdovým cílem ČLR není ekologický rozvoj sama sebe i jejich kooperačních partnerů.

⁹² ČLR je aktuálně největším světovým dodavatelem ekologických prostředků na výrobu elektrické energie jako jsou solární panely či větrné turbíny. Má tak velký potenciál pro transformaci výroby elektrické energie směrem její ekologické výrobě v zemích BRI (*Coenen et al., 2020*).

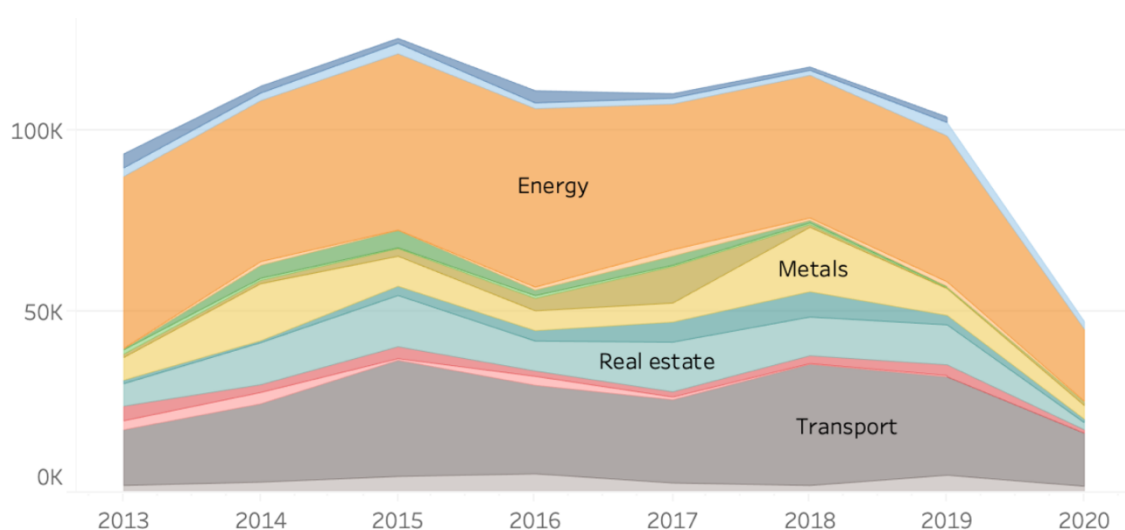
Možným motivem je právě ekologická transformace jen v rámci ČLR bez ohledu na podobný vývoj v ostatních zemích (*Tracy et al., 2017*). Podobně se vyjadřuje i Teese (2018), který popisuje riziko využití iniciativy BRI ke splnění čínských vlastních ekologických cílů tím, že neekologické procesy budou relokovány mimo čínské území do chudších zemí vítajících jakékoliv zahraniční investice, které nemají tak striktní legislativu ohledně emisí a dalších environmentálních standardů (*Teese, 2018*). Takovéto země se tak mohou stát, podle jedné z environmentálních hypotéz, tak zvanými „ráji znečištění“⁹³ (*Gu a Zhou, 2020 a Levinson a Taylor, 2004*).

Tato tvrzení jsou ale v rozporu s úvodem této podkapitoly popisujícím snahu o ekologizaci iniciativy BRI. Je proto třeba ukázat na vybraných konkrétních příkladech, jak ČLR investuje, či investovala, do ekologických i neekologických odvětví průmyslu v zahraničí. Poté bude nastíněna realita environmentálního řízení BRI a co z tohoto řízení vychází.

5.5.1 Investice v rámci BRI

Čínské investice do různých infrastrukturních odvětví v zahraničí jsou hlavní a stěžejní náplní samotného projektu BRI. Zastřešení investic do jednoho projektu, konceptu, nebo iniciativy jsou příčinou i důvodem jejího vzniku tak, aby bylo možné různé druhy investic propagovat jednoduše pod jedním názvem a uceleným konceptem. Pro možnost diskuze o reálných vlivech dílčích investic na životní prostředí je třeba objasnit vývoj těchto investic a poukázat na jejich složení.

⁹³ Z anglického „pollution heavens“. Tato hypotéza popisuje rozvojové země jako prostor pro země rozvinuté k tomu, aby do nich mohly přesouvat neekologická odvětví jejich průmyslu. Důvodem pro toto jednání mohou být jak levná pracovní síla a dostatek jejich přírodních zdrojů, tak nedostatečná či neexistující environmentální legislativa (*Gu a Zhou, 2020 a Levinson a Taylor, 2004*).

Graf 2: Vývoj objemu investic BRI mezi lety 2013 a 2020

Na základě dat z grafu výše, který zobrazuje vývoj investic do jednotlivých odvětví v milionech amerických dolarů v průběhu všech let existence iniciativy BRI, můžeme považovat investice do energetického průmyslu za dlouhodobě jednoznačně největší⁹⁴. Výjimkou byl pouze rok 2015. Druhou příčku zabírá dopravní infrastruktura a další investice do transportu, což je logické zjištění z pohledu hlavního zmíněného zaměření celé iniciativy, a to propojení spolupracujících států a kontinentu a přeprava zboží. Z grafu také vyplývá, že nejvíce bylo proinvestováno, z pohledu všech dílčích odvětví, v roce 2015, tedy 125 miliard. Od té doby, až do roku 2019 investice relativně stagnovaly a držely se na hodnotách každoročně mírně přesahujících 100 miliard dolarů. K velké změně ale došlo v minulém roce, tedy v roce 2020. Ten je spojen s počátkem celosvětové pandemie nemoci COVID-19, která negativně ovlivnila všechny stránky lidského společenství, a jak je vidět i na tomto grafu, ovlivnila i objem čínských investic do BRI. Rok 2020 je z pohledu investic zdaleka nejslabší za celou historii BRI a stejné je to tak v meziroční změně objemu investic. Oproti roku 2019 došlo k poklesu o více než polovinu, přesněji o 54 % a investice činily 47 miliard amerických dolarů. Podle Nedopila (2021) se meziroční pokles dotkl

⁹⁴ Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy investice do odvětví dopravy překonaly objem investic do energetiky (Nedopil, 2021c).

mnoha zemí BRI tak, že byly v roce 2020 úplně zrušeny všechny plánované investice (*Nedopil, 2021a*).

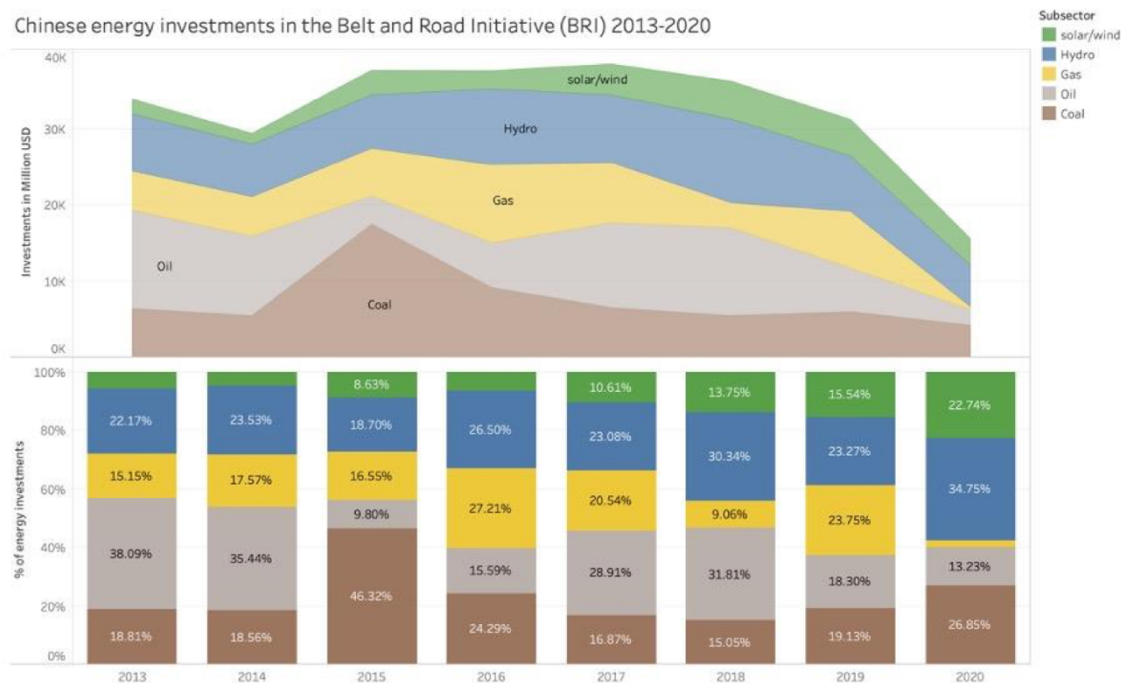
Další dohledatelné informace⁹⁵ doplňují stav vývoje investic do poloviny roku 2021. Jejich objem od ledna 2021 do konce června 2021 dosahoval souhrnné částky 19,3 miliard amerických dolarů. Zdroj uvádí, že tato částka je o 29 % nižší než částka za polovinu roku předchozího. Pokud se tento klesající trend, tedy pokles o přibližně třetinu, přeneseme i na druhou polovinu roku 2021, je zřejmé, že objem investic do BRI se nadále snižuje. S nejistou otázkou skončení pandemie COVID-19 tedy vyvstává otázka, zda bude snižování investic tedy nadále pokračovat, či v opačném případě, zda po skončení pandemie (nebo eliminování jejího vlivu na investice) bude jejich objem stoupat. Dle citovaného zdroje dojde k postupnému navyšování objemu investic, přičemž k návratu k hodnotám před pandemií dojde nejdříve za 2 roky (*Nedopil, 2021c*).

Z důvodu relativně velkého podílu investic do energetického průmyslu na celkovém objemu investic pod iniciativou BRI je vhodné určit, které druhy tohoto průmyslu jsou součástí celku. Následující dva grafy⁹⁶ zobrazují vývoj investic do

⁹⁵ Tato diplomová práce je dokončena v prosinci roku 2021. (pozn. aut.)

⁹⁶ První, spojnicový graf, zobrazuje vývoj investic lineárně. Druhý, sloupcový graf, rozděluje hodnoty podle jednotlivých let a zobrazuje jednotlivé relativní procentuální podíly různých typů energetického průmyslu.

jednotlivých typů energetického průmyslu v rámci iniciativy BRI mezi lety 2013 a 2020.

Graf 3: Vývoj investic do jednotlivých typů energetického průmyslu v rámci BRI mezi lety 2013 a 2020⁹⁷

Z grafů jsou patrné tyto trendy. Prvním trendem je mírné navyšování investic do vesměs čistých a obnovitelných zdrojů energie jako jsou fotovoltaické solární a větrné elektrárny. Při odstartování iniciativy BRI byly ale velmi okrajovým typem investic. Jejich objem se ale zvýšil až na podíl necelých 23 % z celku v roce 2020. Dalším trendem je zvyšování relativního podílu vodních elektráren, které se také dají zařadit mezi udržitelné zdroje. U vodních elektráren je ale třeba poznamenat, že mají neoddiskutovatelně negativní vliv na ekosystémy a hydrosféru, proto je otázka jejich ekologičnosti rozporuplným tématem. V případě definování tohoto zdroje energie za ekologický⁹⁸ ale významně

⁹⁷ Legenda: zelenou barvou jsou zobrazeny solární/větrné elektrárny, modrá barva zobrazuje hydroelektrárny, žlutá barva zobrazuje elektrárny na zemní plyn, světle hnědá barva reprezentuje elektrárny využívající spalování ropných derivátů a tmavě hnědý je sektor uhelných elektráren.

⁹⁸ Při samotném procesu výroby elektrické energie tímto typem elektrárny nedochází k emisím oxidu uhličitého. Z důvodu hlavního zaměření světové společnosti na snižování emisí tohoto oxidu můžeme vodní elektrárny tedy považovat za ekologické.

ovlivňují poměr mezi ekologickými a fosilními, tedy neekologickými, zdroji energie. Jejich celkový poměr na celém mixu energetických investic se tedy změnil z necelých 28 % v roce 2013 až na 57,5 % v roce 2020, což poukazuje na velmi pozitivní trend vývoje. Je ale třeba podotknout, že v absolutních hodnotách nedošlo k velkým změnám a investice zůstaly na stejných hodnotách jako v předchozím roce 2019. Relativní změna pozitivním směrem byla způsobena celkovým snížením objemu investic. Do roku 2019 byly ale hlavním typem energetiky, do kterých bylo v rámci BRI investováno, neobnovitelné fosilní zdroje, jako je uhlí, ropa a zemní plyn. Tyto zdroje jsou ze své podstaty neekologické a přispívají jak k ničení životního prostředí, tak ke změnám klimatu prostřednictvím emisí vypouštěných při jejich spalování v elektrárnách a jiných provozech. Z těchto informací vychází fakt, že ekologie nehrála v energetických investicích primární roli. Grafy také poukazují na skutečnost, že rok 2015 byl, co se týče fosilních investic, významným rokem a podíl uhelných elektráren na celku stoupl na více než 46 % z celku. Od té doby investice do uhelných elektráren v absolutních číslech klesají, či tomu tak bylo do konce minulého roku a záleží na dalším vývoji. To může mít za příčinu i proběhnutí světové konference o změnách klimatu v Paříži a její výstup, tedy Pařížskou dohodu, která vytvořila závazek snižování emisí skleníkových plynů a snahy o zmírnění změn klimatu. V souvislosti s tím se totiž strhla pozornost k iniciativě BRI a v rámci ní k čínskému investování do uhelných elektráren. Je tedy možné, že to byl prvotní impuls pro částečné upuštění od investic do těchto odvětví či směřování k redistribuci investic pouze do ekologických způsobů výroby elektrické energie (Peng et al., 2017).

Nejnovější informace z poloviny roku 2021 poukázaly na další pozitivní skutečnost z environmentálního hlediska iniciativy BRI. V prvním půlroce roku 2021 nebyly ohlášeny vůbec žádné investice do uhelného průmyslu, tedy do elektráren a uhelné těžby (Nedopil, 2021c). Otázkou je to, zda je rok 2021 přelomovým, a opravdu došlo k ukončení investic do tohoto odvětví, a nebo zda jde jen o krátkodobou situaci vycházející z reality pandemického světa a s ním spojeným výrazným snížením čínských investic do BRI.

Podrobnější představení čínských investic do energetiky v rámci iniciativy BRI poukazuje na prvotní bezkonceptnost a nekoherenci celé iniciativy v tématu

zahraničních investic do energetického průmyslu. Na jedné straně jsou součástí investice do udržitelných zdrojů energie a na straně druhé vidíme i investice do energetických zdrojů s velmi negativním vlivem na životní prostředí. Důvodem, či vysvětlením, této nekoherence jsou pravděpodobně čistě ekonomické motivy, které stály za investicemi do energetiky, bez ohledu na její typy, v rámci BRI na jejích začátcích po roce 2013. Ekologická témata totiž nestála v popředí čínského mezinárodně investičního zájmu ani zájmu spolupracujících zemí, které tyto investice přijímaly. Zobrazená data, v součinnosti se změnami čínské politiky, které byly nastíněny již v předchozích kapitolách o environmentalismu v ČLR poukazují na to, že k určitým změnám ale opravdu dochází, a investice do energetického průmyslu se začínají měnit podle propagovaných cílů čínského vedení směrem k udržitelnému rozvoji i uhlíkové neutralitě jako ideálních cílů vývoje globálního lidského společenství (*Gu a Zhou, 2020*).

5.5.2 Institucionální ukotvení environmentálních témat BRI

Pro řešení environmentálních aspektů, tedy všech témat spojujících témata a otázky okolo životního prostředí s iniciativou BRI existuje široká paleta mnoha nestátních, státních i mezinárodních aktérů. Patří sem různé iniciativy, dohody, programy, či dokumenty. Dají se rozdělit na dva typy dle vzniku, na již existující⁹⁹ a ty, jejichž existence je s BRI přímo spojena a byly vytvořeny speciálně jednoúčelově pro účely BRI. Mezi existující aktéry, které chce ČLR využít pro účely environmentálního řízení, se dají započítat fórum China-ASEAN¹⁰⁰, Euro-Asia Economic Forum¹⁰¹ nebo také fórum spolupráce mezi ČLR a zeměmi východní a střední Evropy nazývané „17+1“. Těmi útvary, které začaly vznikat postupně v průběhu tvorby iniciativy jsou Lancang-Mekong Cooperation¹⁰² a také BRIGC, která pro svou aktuální důležitost zaslouží podrobnější představení. Klíčovou roli za vznik těchto aktérů přebírá čínská

⁹⁹ Důvod jejich vzniku nesouvisí přímo s iniciativou BRI a mohou být i starší než samotná iniciativa.

¹⁰⁰ Čína-ASEAN

¹⁰¹ Euroasijské hospodářské fórum

¹⁰² Spolupráce kolem řek Lancang a Mekong

vláda, která ale v tomto případě nevládne „silovým“ přístupem, tedy nevyvuce žádné určité specifické jednání, ale spíše vytváří pobídky a příležitosti pro environmentální samoregulaci principů iniciativy BRI jako celku pro to, aby její dílčí projekty směřovaly ke společným ekologickým cílům (*Coenen et al., 2020 a Harlan, 2020*).

5.5.2.1 BRIGC

Pro téma ekologizace iniciativy BRI byla speciálně vytvořena agentura, či fórum, která je zodpovědná za usměrňování iniciativy směrem k environmentální udržitelnosti. Je nazývána „Belt and Road Initiative Green Development Coalition“¹⁰³, zkráceně BRIGC. Její vznik byl navrhnut již v květnu 2017 čínským prezidentem Si Ťin-pchingem a oficiálně vznikla na druhém fóru BRI pro mezinárodní spolupráci o necelé dva roky později, tedy v průběhu dubna roku 2019. Její hlavní myšlenka je integrace principů udržitelného rozvoje do procesu tvorby, plánování a realizace projektů BRI a jedná se o dobrovolnou a inkluzivní mezinárodní diplomatickou síť. Při jejím vzniku se k tomuto společnému projektu připojilo 132 čínských i nečínských mezinárodních partnerů z více než šedesáti států světa, mezi které patří renomované světové instituce (*BRIGC, 2020a a CCICED, 2019*).

Nejznámějšími z nich jsou:

- Světový fond na ochranu přírody (World Wildlife Fund, WWF)
- Program OSN pro životní prostředí (United Nations Environmental Programme, UNEP)
- Mezinárodní svaz ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature, IUCN)
- Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (United Nations Industrial Development Organisation, UNIDO)

¹⁰³ Dle autora neexistuje žádný oficiálně ukotvený překlad do českého jazyka. Volně lze název přeložit jako „Koalice pro zelený rozvoj Iniciativy Pásma a Stezka.“

- Zelený klimatický fond (Green Climate Fund, GCF)
- Evropská hospodářská komise OSN (United Nations Economic Commission for Europe, UNECE)

Mimo nich do BRIGC patří nesčetná ministerstva spolupracujících států zabývající se ochranou životního prostředí, neziskové organizace, vědecké instituce a univerzity, mediální agentury i soukromé společnosti a korporátní firmy. Z hlediska rozhodovacího je ale nutné podotknout, že se stále jedná o aktéra podléhajícího čínskému státnímu aparátu, jelikož přímo spadá pod čínské Ministerstvo ekologie a životního prostředí, které je jeho hlavním zakládajícím členem (*BRIGC, 2020a, CCICED, 2019, Harlan, 2020 a UNEP, 2021*). Tato skutečnost může symbolizovat možné sledování vlastních zájmů vlády ČLR a z toho vyplývající podjatost rozhodování nehledící na zájmy ostatních aktérů zahrnutých do BRIGC. Autor této práce přesto tvrdí, že zapojení světových institucí do BRIGC tento risk dokáže alespoň částečně eliminovat, a právě naopak umožní ovlivňování rozhodnutí orgánu podle zájmů zapojených nečínských a nevládních členů. V případě banalizování zájmů a názorů nečínských členů by totiž dle autora docházelo k jejich ukončení spolupráce uvnitř BRIGC.

Mezi klíčové cíle BRIGC patří integrace ekologických principů do všech pěti základních koncepcí iniciativy BRI, tedy do koordinace politik, konektivity zařízení, nerušeného obchodu, finanční integrace a mezilidských vazeb. Za tímto účelem byla členy BRIGC vytvořena tzv. tematická partnerství. Sem patří (*CCICED, 2019*):

- Management biodiverzity a ekosystémů
- Ekologická energie a energetická účinnost
- Zelené finance a investice
- Zlepšení environmentální rovnosti a zelená ekologická města
- Environmentální spolupráce zemí globálního jihu a budování kapacit pro splňování cílů udržitelného rozvoje
- Ekologické technologie
- Sdílení environmentálních informací

- Udržitelná přeprava
- Světové klimatické řízení a ekologická transformace
- Environmentální legislativa, regulace a standardy

Pokyny pro ekologický rozvoj projektů BRI:

Jedním z hlavních výstupů koalice BRICG je dokument „Pokyny pro ekologický rozvoj projektů BRI“¹⁰⁴. Tento dokument vyšel v prosinci roku 2020 a představuje tak v době tvorby této diplomové práce nejaktuálnější studii dopadů projektů BRI na životní prostředí včetně nástinu jejich řešení. Definiuje mimo jiné evaluační klasifikační systém projektů podle jejich vlivů na životní prostředí na základě objektiv, jako jsou prevence proti znečištění, snižování dopadů na změnu klimatu a ochrana biodiverzity. Výsledkem evaluací pak jsou tři kategorie založené na environmentálních dopadech zkoumaných projektů (*BRICG, 2020b*):

- červené projekty
- žluté projekty
- zelené projekty

První kategorie, tedy nejvíce neekologické projekty, zahrnuje například uhelné elektrárny, těžební a petrochemický průmysl či metalurgii. Do druhé kategorie patří projekty nemající žádný markantní vliv, jako je např. odpadové hospodářství. Třetí kategorie, jak už název napovídá, zahrnuje projekty svým způsobem napomáhající proti změnám klimatu, a to například udržitelné způsoby výroby elektrické energie. V případě, kdy jsou určité projekty kategorizovány jako „červené“, tedy velmi neekologické, jsou pro ně, dle dokumentu, doporučena určitá mitigační¹⁰⁵ opatření pro zmírnění škod vycházejících z projektu. Po provedení těchto opatření, tedy různých úprav oněch projektů, je tedy možné projít rekvalifikací. Takovéto projekty se tak stanou červené/zelené, respektive červené/žluté. Znamená to, že nepřestanou být

¹⁰⁴ Green Development Guidance for BRI Projects.

¹⁰⁵ Zmírňování klimatické změny.

kvalifikovány jako neekologické, ale jejich určité mitigační úpravy se snaží, alespoň částečně, jejich negativní vlivy eliminovat či vyrovnat. Určité projekty ze své vlastní podstaty neumožňují žádné úpravy a zůstanou tak označeny červenou barvou (*BRIGC, 2020b*).

Dokument „Pokyny pro ekologický rozvoj projektů BRI“ po svém dokončení a zveřejnění začal upoutávat pozornost jak v ČLR, tak ve světě a vytvořil tím tlak na ukončení nových investic do neekologicky definovaných odvětví mimo čínské území. Hlavním požadavkem je omezení rozvoje uhelných elektráren, kterých čínské firmy v zahraničí staví i v současné době desítky až stovky (*Lo, 2020*). Pro ilustraci, mezi lety 2001 a 2016 existovalo na 240 projektů spojených s uhelnými elektrárnami v zemích BRI (*Hilton, 2019 a Peng et al., 2017*).

Čínský prezident Si Ťin-pching na Valném shromáždění OSN v září 2021 proto znovu ohlásil, že ČLR přestane s veškerými investicemi do uhelné energetiky v zahraničí. Stejnou zprávu vydala i čínská Bank of China s tím, že ukončení investic bude okamžité, a to od posledního čtvrtletí roku 2021. Tato vyhlášení mají ale přímý vliv na řadu již probíhajících projektů v Asii a Africe. Dotčené státy tak musí přeorientovat svou energetickou a investiční politiku tak, aby buď našly jiné investiční zdroje, a nebo začaly měnit skladbu svého energetického mixu směrem od uhelných zdrojů na zdroje obnovitelné (*Sun, 2021*). Nová prohlášení tak navazují na předešlou realitu popsanou již na konci podkapitoly 5.5.1, a to na informaci, že v první polovině roku 2021 nebyly oznámeny žádné investice na uhelného průmyslu. Přes to, že k výraznému propadu celkového objemu finančních investic a snížení investic do uhlí na nulu, již došlo, přidávají politická prohlášení Si Ťin-pchinga další pozitivní argumenty, že nedojde k jejich opětovnému zavedení a navýšení.

6. Shrnutí a závěr diplomové práce

Pro shrnutí textu diplomové práce je třeba nejprve odpovědět na položené výzkumné otázky. První otázkou bylo: „Jaké jsou obecné reálie Čínské lidové republiky a jaký politický vývoj předcházel vytvoření iniciativy Belt and Road Initiative?“

Projekt Iniciativy Pásma a Stezka jasně poukazuje na Čínskou lidovou republiku jako na stát, který prošel z pohledu celé jeho historie obrovskou proměnou. O tom vypovídá kapitola č. 3 obecně popisující Čínskou lidovou republiku včetně hlavního zaměření na vysvětlení vývoje vnitrostátní politické, ekonomické i sociální situace. Tyto informace umožňují čtenáři diplomové práce zorientovat se v čínských podmínkách, které mají zásadní vliv na mezinárodní politický status ve světovém systému a pořádku. Pro plné pochopení je zásadní konec kapitoly, který se zaměřuje právě na mezinárodní politiku v posledních desetiletích.

Z informací v kapitole vychází jisté vnitřní uvědomění ČLR jako země, která získává čím dál větší vliv na regionální i světové partnery. To je způsobeno hlavně prostřednictvím její ekonomické transformace z chudého a nerozvinutého státu do státu patřícího mezi nejrozvinutější a geopoliticky nejsilnější světové hegemony. Do takového mezinárodního statusu se ČLR, ze „západního“ pohledu bohužel, dostala i přes skutečnost, že je to nedemokratická země. O tom nasvědčuje vnitropolitická situace země. Roku 1949 se do vedení země dostala Komunistická strana Číny, která v občanské válce porazila liberální a nacionalistickou stranu Kuomintang a vyhnala její představitele na ostrov Taiwan, což vyvolává konfliktní napětí i v dnešních dobách. V pevninské Číně dodnes vládne komunisté vládou pevné ruky. V minulém století se jejich vláda negativně projevila na životech mnoha milionů Číňanů, a to vytvářením a realizováním idealistických programů. Ty si vyžádaly velké oběti prostřednictvím hladomorů, které byly výsledkem často nepromyšlených projektů a jejich konsekvencí. Další problematikou je i etnické složení čínských obyvatel, které vyvolává mezinárodní kritiku pro potírání jejich základních lidských práv a svobod.

Velký vliv pro rozvoj státu má otevírání ČLR vůči vnějšímu světu zejména v posledních desetiletích. Zprvu bylo čínské vedení skeptické a neprojevovalo své světové geopolitické ambice, to se ale změnilo především za vlády současného prezidenta Si Ťin-pchinga, který stojí za přestavením bezesporu největšího mezinárodního konceptu, či projektu, za celou čínskou historií. Tím je Belt and Road Initiative, respektive Iniciativa Pásmo a Stezka.

Druhá otázka, která měla za cíl nastínit situaci ohledně environmentálních otázek v samotné ČLR, zní: „Co je obsahem nového čínského přístupu „ekologická civilizace“ a jaký je vývoj environmentalismu v Čínské lidové republice?“

Na ni odpovídá kapitola číslo 4. Zde je vysvětleno, co znamená termín „ekologická civilizace“. Dle dostupných zdrojů autor dochází k názoru, že tento termín je určitým synonymem ideje „udržitelného rozvoje“, tedy ekonomického i sociálního vývoje reflektujícího rizika způsobující tento rozvoj na životní prostředí. Dochází ke zjištění, že původní termín „udržitelný rozvoj“ je pouze upraven pro lepší implementaci na čínskou realitu, jelikož do konceptu přidává čínský politický a kulturní aspekt. Co se týče environmentalismu v ČLR, kapitola nastiňuje vývoj situace životního prostředí v zemi a na ni navazující vývoj a vznik státních orgánů řešící tuto problematiku. V textu dochází ke zjištění, že téma ekologie a rizik pro životní prostředí byl v ČLR dlouhou dobu přehlížen. Zhoršující se situace, v souvislosti s uskutečňováním řady světových konferencí zaměřených na životní prostředí ale situaci v ČLR změnila a realita se od 70. let minulého století začala hýbat pozitivním směrem. Současné vedení země pod vůdcem Si Ťin-pchingem dokonce má, alespoň z vnějšího pohledu, jako hlavní cíl udělat z ČLR světového lídra v boji proti klimatickým změnám. Jistým doplněním druhé otázky je i zamyšlení nad tématem spojení environmentalismu a autoritářství, které zahrnuje podkapitola 4.3. Tato podkapitola poskytuje čtenáři drobný vhled do otázky, zda jsou tyto dva diskurzy kompatibilní, či nikoliv.

Další otázka se již dotýká přímo samotné iniciativy a zní: „Jaké jsou důvody pro vytvoření iniciativy Belt and Road Initiative? Co vše je její součástí? Kterí světoví aktéři jsou do této iniciativy zapojeni?“

Odpověď na tuto podotázku vychází již z předešlé odpovědi na první otázku. Důvody vzniku iniciativy přímo vychází ze zvyšujícího se mezinárodního vlivu ČLR na země v regionu i ve světě. ČLR, respektive její politbyro, postupem

času získala přesvědčení, že se může stát jedním z hlavních aktérů ovlivňujících vývoj světa. I přes to, že deklarované důvody jsou pouze mírové a ekonomické, mohou existovat názory a znepokojení, že iniciativa bude moci být použita i pro politické prosazování čínských národních zájmů. Přesto je ale primárním cílem mezinárodní spolupráce za účelem společného, především hospodářského, rozvoje. Součástí iniciativy jsou především investice do infrastrukturních projektů v daných spolupracujících zemích, mezi které patří jak financování energetických projektů, tak i stavba dopravní infrastruktury. Co se týče aktérů zapojených do BRI, jejich počet je opětovným důkazem o „megalomanskosti“ celé iniciativy. Vypovídá o tom, dle dostupných zdrojů, počet států zahrnutých do iniciativy, jichž je v současné době přes 140. Velké rozšíření iniciativy přesahuje její prvotní ideje jako projektu propojujícího regiony Evropy a Asie na bázi starověké Hedvábné stezky, jelikož jsou do BRI započítány již státy ze všech kontinentů světa. Realita iniciativy je ale velice diskutabilní. I když je do ní nějakým způsobem započítána většina států světa, rozhodně se nedá tvrdit, že ve všech státech probíhají dílčí projekty. Oproti tomuto tvrzení vyvstává fakt, že v některých zemích, které naopak oficiálně s ČLR na BRI nespolupracují, probíhají paradoxně projekty, které se do BRI zařazují. Sem patří například Indie a Turkmenistán. To vypovídá o nejednoznačné definici celé iniciativy. S iniciativou se také pojí otázka jejího financování. Na tom se podílí celá řada finančních aktérů, jako jsou banky a fondy, z nichž některé byly vytvořeny přímo pro účely iniciativy, a jiné jsou s ní spojeny prostřednictvím určitých projektů, které financují.

Co se týká environmentální problematiky BRI, kterou přináší poslední otázka „Jakou přináší iniciativa Belt and Road Initiative problematiku, kritiku a výzvy z environmentálního pohledu?“, zde opětovně existují velké rozpory a z nich vycházející kritika. V souvislosti se sebepropagací ČLR jako státu, který chce vést globální boj proti změnám klimatu a představuje ambiciózní cíle o budoucí uhlíkové neutralitě, přichází hlavní rozpor iniciativy. Tím jsou projekty infrastruktury, které těmto diskurzům přímo oponují a jsou s ním v rozporu. Sem patří, mimo jiné, energetika, jako jedna z hlavních dimenzí investic. Ta je v řadě případů neekologická a odporuje tak nově propagovanému politickému směřování Čínské lidové republiky. Jedná se hlavně o uhelnou energetiku, která

se právem zařadila na první příčku kritik z environmentálních kruhů a světového společenství. Pro tento rozpor ale přišlo vytvoření speciální agentury, jejímž hlavním úkolem je snaha o environmentální řízení iniciativy tak, aby její dílčí projekty splňovaly určité ekologické standardy. Jde o Koalici pro zelený rozvoj Iniciativy Pásmo a Stezka, která je společným projektem mnoha čínských i nečínských státních i nestátních aktérů zabývajících se klimatickými otázkami a environmentalismem. Pokud jde o problematiku uhelné energetiky, v posledních několika letech dochází k pozitivnímu trendu. Od svého vrcholu, kdy uhelná energetika dosáhla v rámci investic BRI svého vrcholu, docházelo k jejich postupnému snižování a dle nejnovějších dostupných dat (k první polovině roku 2021) došlo k snížení těchto investic na nulu. Otázkou přesto zůstává, zda tato skutečnost přetrvá, či jestli dojde, z různých nejmenovaných důvodů, k jejich obnovení. Na základě diskutovaných prohlášení ze strany ČLR má ale iniciativa BRI potenciál být relativně ekologickým projektem a z ekologického pohledu přinést světu pozitivní výsledky.

Přílohy:

Příloha č.1: Abecední seznam států oficiálně spolupracujících v rámci BRI k roku 2020 (*Nedopil, 2021b*)

Afghánistán, Albánie, Alžírsko, Angola, Antigua a Barbuda, Arménie, Ázerbájdžán, Bahrajn, Bangladéš, Barbados, Bělorusko, Benin, Bolívie, Bosna a Hercegovina, Botswana, Brunej, Bulharsko, Burundi, Čad, Černá hora, Džibutsko, Dominika, Egypt, Ekvádor, Estonsko, Etiopie, Fidži, Filipíny, Gabon, Gambie, Ghana, Gruzie, Grenada, Guinea, Guyana, Chile, Chorvatsko, Indonésie, Írán, Irák, Itálie, Jamajka, Jemen, Jihoafrická republika, Jižní Súdán, Kambodža, Kamerun, Kapverdy, Katar, Kazachstán, Keňa, Kiribati, Komory, Kongo demokratická republika, Konžská republika, Kostarika, Korea, Kuba, Kuvajt, Kyrgyzstán, Kypr, Laos, Lesotho, Libanon, Libérie, Libye, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Madagaskar, Maďarsko, Malajsie, Maledivy, Mali, Malta, Maroko, Mauritánie, Mikronésie, Moldavsko, Mongolsko, Mosambik, Myanmar, Namibie, Nepál, Niger, Nigérie, Nový Zéland, Omán, Pákistán, Panama, Papua-Nová Guinea, Pobřeží slonoviny, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rovnicková Guinea, Rumunsko, Rusko, Rwanda, Řecko, Salvador, Samoa, Saúdská Arábie, Senegal, Severní Makedonie, Seychely, Sierra Leone, Singapur, Slovensko, Slovinsko, Spojené arabské emiráty, Srí Lanka, Surinam, Súdán, Šalamounovy ostrovy, Tádžikistán, Tanzanie, Thajsko, Togo, Tonga, Turecko, Uganda, Ukrajina, Uruguay, Uzbekistán, Vanuatu, Venezuela, Vietnam, Východní Timor, Zambie, Zimbabwe

Seznam literatury a zdrojů

- ALBERT, Eleanor a Lindsey MAIZLAND (2020): *Religion in China*. Council on Foreign Relations [online], [cit. 2021-1-8], Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounders/religion-china>
- ALBERT, Melissa (2021): Xi Jinping, Encyclopædia Britannica [online], [cit. 2021-3-7], Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Xi-Jinping>
- AQICN (2021): *Top 10 countries with the worst air pollution index* [online], [cit. 2021-3-1], Dostupné z: <https://aqicn.org/rankings/>
- BAIJIA, Zhang (2009): The Evolution of China's Diplomacy and Foreign Relations in the Era of Reform, 1976-2005. V knize: HAO, Yufan, George WEI a Lowell DITTMER (ed.), (2014): *Challenges to Chinese Foreign Policy: Diplomacy, Globalization and the Next World Power*, ISBN 978-0-8131-2529-9
- BAKEŠOVÁ, Ivana (2001): *Čína ve XX. století*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN: 80-244-0251-3, 1. vyd, 126 str, svazek 1.
- BARUAH, Darshana M. (2018): India's Answer to the Belt and Road: A Road Map for South Asia, *Carnegie Endowment for International Peace* [online], [cit. 2021-4-22], Dostupné z: https://carnegieendowment.org/files/WP_Darshana_Baruah_Belt_Road_FINAL.pdf
- BBC (2019a): *Tiananmen Square: What happened in the protests in 1989* [online], [cit. 2021-1-29], Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-48445934>
- BBC (2019b): *The Hong Kong Protests Explained in 100 and 500 words* [online], [cit. 2021-3-7], Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-49317695>
- BBC (2020): *The Uighurs and the Chinese state: A long history of discord* [online], [cit. 2021-1-8], Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-22278037>
- BEESON, Mark (2010): The coming of environmental authoritarianism, *Environmental Politics*, 19, (2), s. 276-294 [online], [cit. 2021-10-21], Dostupné z: <https://apo.org.au/sites/default/files/resource-files/2010-05/apo-nid21353.pdf>
- BISWAS, Asit K. a Cecilia TORTAJADA (2020): *If China sets an eco-target, it reaches it* [online], [cit. 2021-3-1], Dostupné z: <http://epaper.chinadaily.com.cn/a/202010/30/WS5f9b4ae1a31099a2343515e0.html>
- BLACKWILL, Robert D. a Kurt M. CAMPBELL (2016): Xi Jinping on the Global Stage, Council on Foreign Relations [online], [cit. 2021-3-7], ISBN 978-0-87609-666-6, Dostupné z: <https://www.cfr.org/report/xi-jinping-global-stage>
- BRI (2021): *Belt and Road Initiative* [online], [cit. 2021-2-18], Dostupné z: <https://www.beltroad-initiative.com/belt-and-road/>
- BRIGC (2020a): *About BRIGC* [online], [cit. 2021-3-6], Dostupné z: http://en.brigc.net/About_us/Overview/202009/t20200928_102502.html
- BRIGC (2020b): *Green Development Guidance for BRI Projects Baseline Study Report* [online], [online], Dostupné z: http://en.brigc.net/Reports/Report_Download/202012/P020201201717466274510.pdf
- BROWN, M. Anne (2010): *China – The Tiananmen Square massacre of 1989. Human rights and the borders of suffering*. Manchester University Press [online], [cit. 2021-1-29], eISBN:

- 9781526121110, Dostupné z:
<https://www.manchesteropenhive.com/view/9781526121110/9781526121110.00010.xml>
- BŘEZINOVÁ, Jana (2020): Uhlíková neutralita: Co znamená a jakou roli v ní sehraje plyn? [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: <https://www.plyn.cz/uhlikova-neutralita>
- CAI, Peter (2017): *Understanding China's Belt and Road Initiative* [online], [cit. 2020-11-12], Dostupné z: <https://www.lowyinstitute.org/publications/understanding-belt-and-road-initiative>
- CCICED (2019): *Special Policy Study on Green Belt and Road and 2030 Agenda for Sustainable Development* [online], [cit. 2020-11-12], Dostupné z: <http://www.cciced.net/cciceden/POLICY/rr/prr/2019/201908/P020190830114510806593.pdf>
- CFI (2021): *Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)* [online], [cit. 2021-3-4], Dostupné z: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/economics/asian-infrastructure-investment-bank-aiib/>
- CHEMNICK, Jean a Benjamin STORROW (2020): *China Says It Will Stop Releasing CO₂ within 40 Years* [online], [cit. 2021-3-14], Dostupné z: <https://www.scientificamerican.com/article/china-says-it-will-stop-releasing-co2-within-40-years/>
- CHUN, Zhang (2015): China's New Blueprint for an „Ecological Civilisation“. *The Diplomat* [online], [cit. 2021-2-12], Dostupné z: <https://thediplomat.com/2015/09/chinas-new-blueprint-for-an-ecological-civilization/>
- CIA (2021): *China* [online], [cit. 2021-1-6], Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>
- COPPER, John C. (2021): *Taiwan*. Encyclopædia Britannica [online], [cit. 2021-1-22], Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Taiwan>
- COENEN, Joanna, Simon BAGER, Patrick MEYFROIDT, Jens NEWIG a Edward CHALLIES (2020): *Environmental Governance of China's Belt and Road Initiative, Environmental Policy and Governance* [online], [cit. 2021-3-6], Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/eet.1901>
- ČT (2021): *USA se vrací ke klimatické dohodě, končí i stavba hraniční zdi. Biden se vrhl do práce* [online], [cit. 2021-3-4], Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3257896-usa-se-vraci-ke-klimaticke-dohode-konci-i-stavba-hranicni-zdi-biden-podepisuje-17>
- DONNELLY, Drew (2021): *An Introduction to China's social Credit System* [online], [cit. 2021-3-7], dostupné z: <https://nhglobalpartners.com/chinas-social-credit-system-explained/>
- Encyclopædia Britannica (2020a): *Macau* [online], [cit. 2021-1-13], Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Macau-administrative-region-China#ref93747>
- Encyclopædia Britannica (2020b): *Chinese Revolution* [online], [cit. 2021-1-20], Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Chinese-Revolution-1911-1912>
- Encyclopædia Britannica (2020c): *Four Modernizations* [online], [cit. 2021-1-29], Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Four-Modernizations>
- Encyclopædia Britannica (2021): *Li Peng* [online], [cit. 2021-3-1], Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Li-Peng>
- FAIRBANK, John King (1998): *Dějiny Číny*. Překlad Martin HÁLA, Jana HOLLANOVÁ a Olga LOMOVÁ. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-249-9

- FEUERWERKER, Albert (2020): China. *Encyclopædia Britannica* [online], [cit. 2021-1-6], Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/China>
- FRIEDBERG, Aaron L. (2015): *The Source of Chinese Conduct: Explaining Beijing's Assertiveness, The Washington Quarterly* [online], [cit. 2021-3-7], Dostupné z: http://www.iberchina.org/files/2016/foreign_policy_china_friedberg.pdf
- Geohistory (2017): *Central Asia* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: <https://geohistory.today/central-asia/>
- GONZALEZ, Robin (2014): The Spratly Islands Dispute: International Law, Conflicting Claims, and Alternative Frameworks For Dispute [online], [cit. 2021-3-7], Dostupné z: <https://digitalscholarship.unlv.edu/award/17/>
- GORON, Coraline (2018): Ecological Civilisation and the Political Limits of a Chinese Concept of Sustainability. *China Perspectives* [online], [cit. 2021-3-2], Dostupné z: <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/8463>
- GU, Alun a Xiaoyu ZHOU (2020): Emission Reduction Effects of the Green Energy Investment Projects of China in Belt and Road Initiative Countries, Ecosystem Health and Sustainability, čís. 1, vyd. 6 [online], [cit. 2021-3-15], Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20964129.2020.1747947?needAccess=true>
- GUZMAN, Daniela a Aaron WEINMAN (2020): Belt and Road Initiative to boost Chinese landing in LatAm, *Reuters* [online], [cit. 2021-4-22], dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-bri-latam-idUSKBN1ZR2GG>
- HANSON, Arthur (2019): Ecological Civilization on the People's Republic of China: Values, Action, and Future Needs, *ADB East Asia Working Paper Series* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/545291/eawp-021-ecological-civilization-prc.pdf>
- HARLAN, Tyler (2020): Green development or greenwashing? A political exology perspective on China's green Belt and Road, *Eurasian Geography and Economics* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: https://rsa.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15387216.2020.1795700#.YEEaNai_ypQI
- HE, Alex (2019): *The Belt and Road Initiative: Motivations, Financing, Expansion and Challenges of Xi's Ever-expanding Strategy* [online], [cit. 2021-3-5], Dostupné z: <https://www.cigionline.org/publications/belt-and-road-initiative-motivations-financing-expansion-and-challenges-xis-ever>
- HILTON, Isabel (2019): *How China's Big Overseas Initiative Threatens Global Climate Progress* [online], [cit. 2020-11-12], Dostupné z: <https://e360.yale.edu/features/how-chinas-big-overseas-initiative-threatens-climate-progress>
- History.com (2010): *Great Wall of China* [online], [cit. 2021-1-13], Dostupné z: <https://www.history.com/topics/ancient-china/great-wall-of-china>
- HUGHES, Alice (2019): Understanding and minimizing environmental impacts of the Belt and Road Initiative. *Conservation Biology*, vol. 33, čís. 4, str. 883-894.
- Kalpak travel (2018): *What is Central Asia* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: <https://kalpak-travel.com/blog/what-is-central-asia/>
- KENTON, Will (2019): Marshall Plan [online], [cit. 2021-3-8], Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/m/marshall-plan.asp>

- KOPECKÝ, Václav, Václav LÍDL, Alice REZKOVÁ a Michal VODRÁŽKA (2016): *Nová Hedvábná cesta: výzvy a příležitosti* [online], [cit. 2021-2-25], Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/03/amocz_RP_1_2016_web.pdf
- KHAN, Mehran Idris a Yen-Chiang CHANG (2018): *Environmental Challenges and Current Practices in China – A Thought Analysis* [online], [cit. 2021-3-1], Dostupné z: <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/7/2547/htm>
- KUHN, Berthold (2019): *Ecological civilisation in China* [online], [cit. 2021-2-12], Dostupné z: <https://doc-research.org/2019/08/ecological-civilisation-china-berthold/>
- KYNGE, James (2016): *How the Silk Road plans wil be financed* [online], [cit. 2021-2-25], Dostupné z: <https://www.ft.com/content/e83ced94-0bd8-11e6-9456-444ab5211a2f>
- LEUNG, Chi-Keung (2020): Hong Kong, *Encyclopædia Britannica* [online], [cit. 2021-1-13], Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Hong-Kong>
- LEVINSON, Arik a Scott TAYLOR (2004): Unmasking the Pollution Heaven Effect [online], [cit. 2021-3-15], Dostupné z: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w10629/w10629.pdf
- LI, Ying (2016): *China's power sector and the economic „new normal“* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: <https://chinadialogue.net/en/energy/8558-china-s-power-sector-and-the-economic-new-normal/>
- LI, Yifei a Judith SHAPIRO (2020): *China Goes Green: Coercive Environmentalism for a Troubled Planet*, ISBN-13: 978-1-5095-4311-3
- LIEBERTHAL, Kenneth G. (2020): Cultural revolution, *Encyclopædia Britannica* [online], [cit. 2021-1-28], Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Cultural-Revolution>
- LIN, Gan (1998): *Implementing China's Agenda 21: from national strategy to local action* [online], [cit. 2021-3-2], Impact Assessment and Project Appraisal, vol. 16, čís. 4, s. 277-287, ISSN: 1471-5465, Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/14615517.1998.10600138>
- LIPSKÁ, Jana (2019): OSN: Čína už nebude nejlidnatější zemí světa, předežene ji Indie. USA na 3. místě nahradí Nigérie [online], [cit. 2021-9-27], Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/osn-cina-uz-nejlidlejssi-zemi-sveta-predezene-ji-indie-usa-na-3-miste-nahradi-nigerie-74436>
- LOSOS, Elisabeth, PFAFF, Alexander, OLANDER, Lydia, MASON, Sara a Seth MORGAN (2019): *Reducing Environmental Risks from Belt and Road Initiative Investments in Transportation Infrastructure* [online], [cit. 2020-12-21], Dostupné z: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/700631548446492003/pdf/WPS8718.pdf>
- LO, Joe (2020): *China's environment ministry floats „ban“ on coal power investment abroad* [online], [cit. 2021-3-13], Dostupné z: <https://www.climatechangenews.com/2020/12/03/chinas-environment-ministry-floats-ban-coal-power-investment-abroad/>
- LU, Yue (2016): *One Belt One Road: Breakthrough for China's Global Value Chain Upgrading* [online], [cit. 2021-3-10], Dostupné z: <https://ippreview.com/index.php/Home/Blog/single/id/113.html>
- LUCKOCK, Tom, Hannah LOGAN a Amanda MONTANO (2016): *The Belt & Road Initiative: A modern day silk road. Nexus 2016: A global infrastructure resource* [online], [cit. 2021-3-6], Dostupné z: <https://www.nortonrosefulbright.com/-/media/files/nrf/nrfweb/imported/nexus-2016-pdf.pdf?la=en&revision=f557b6ba-5294-4abo-b140-31207912edo7>

- MŽP (2021): *Pařížská dohoda* [online], [cit. 2021-3-4], Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/parizska_dohoda
- NEDOPIIL, Christoph (2021a): *China's Investments in the Belt and Road Initiative (BRI) in 2020* [online], [cit. 2021-3-14]: Dostupné z: <https://green-bri.org/wp-content/uploads/2021/01/China-BRI-Investment-Report-2020.pdf>
- NEDOPIIL, Christoph (2021b): *Countries of the Belt and Road Initiative* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: <https://green-bri.org/countries-of-the-belt-and-road-initiative-bri/>
- NEDOPIIL, Christoph (2021c): *China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report H1 (2021)* [online], [cit. 2021-11-8], Dostupné z: <https://greenfdc.org/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-h1-2021/>
- OBRIEN, Mayson Glenne (2020): *Authoritarian Environmentalism, Democracy and Political Legitimacy* [online], [cit. 2021-10-14], Dostupné z: <http://yris.yira.org/essays/3772>
- PENG, Ren, CHANG, Liu a Zhang LIWEN (2017): *China's Involvement in Coal-Fired Power Projects Along the Belt and Road* [online], [cit. 2020-11-12], Dostupné z: http://www.geichina.org/_upload/file/report/China%27s_Involvement_in_Coal-fired_Power_Projects_OBOR_EN.pdf
- RATHI, Akshat a Archana CHAUDHARY (2021): *Modi Surprises Climate Summit With 2070 Net-Zero Vow for India* [online], [cit. 2021-11-2], Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-11-01/india-will-reach-net-zero-emissions-by-2070-modi-tells-cop26>
- RAWSKI, Evelyn S. (2021): *China*, *Encyclopædia Britannica* [online], [cit. 2021-3-1], Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/China>
- RICHARDSON, Hugh E. (2020): *Tibet*, *Encyclopædia Britannica* [online], [cit. 2021-1-8], Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Tibet>
- RITCHIE, Hannah a Max ROSER (2021): *CO2 and Greenhouse Gas Emissions* [online], [cit. 2021-3-10], Dostupné z: <https://ourworldindata.org/co2/country/china?country=~CHN#citation>
- ROLLAND, Nadège (2019): *A Concise Guide to the Belt and Road Initiative* [online], [cit. 2021-2-18], Dostupné z: <https://www.nbr.org/publication/a-guide-to-the-belt-and-road-initiative/>
- SÁRVÁRI, Balás a Anna SZEIDOVITZ (2020): *The Political Economics of the New Silk Road*, *Baltic Journal of European Studies*, ISSN 2228-0588, roč. 6, čís. 1.
- SEJKO, Dini (2017): *Financing the Belt and Road Initiative: MDBs, SWFs, SOEs and the Long Wait for Private Investors* [online], [cit. 2021-3-4], Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Dini-Sejko/publication/331311695_Financing_the_Belt_and_Road_Initiative_MDBs_SWFs_SOEs_and_the_Long_Wait_for_Private_Investors/links/5ca4be5f299bf1b86d61d824/Financing-the-Belt-and-Road-Initiative-MDBs-SWFs-SOEs-and-the-Long-Wait-for-Private-Investors.pdf
- Silk Road Fund (2021): *Silk Road Fund: Overview* [online], [cit. 2021-3-4], Dostupné z: <http://www.silkroadfund.com.cn/enweb/23775/23767/index.html>
- SONG, Bing (2018): *Opinion: The West may be wrong about China's social credit system*, *The Washington Post* [online], [cit. 2021-3-7], Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/worldpost/wp/2018/11/29/social-credit/>

STRATHERN, Paul (1993): *Výpravy po souši*. Praha: Nakladatelský dům OP. ISBN 80-858-4102-9

SUN, Yixian (2021): *China set to remove overseas coal power funding – but will it invest in renewable energy instead?* [online], [cit. 2021-11-19], Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2021/10/china-set-to-remove-overseas-coal-power-funding-but-will-it-invest-in-renewable-energy-instead/>

SYNEK, Lukáš (2013): *Co to vlastně byla Hedvábná stezka?* [online], [cit. 2021-2-23], Dostupné z: <https://www.hedvabnastezka.cz/co-to-vlastne-byla-hedvabna-stezka/>

TAN, Hao a John A. MATHEWS (2017): *Chinas's New Silk Road: Will it contribute to export of the black fossil-fuelled economy?*, *The Asia-Pacific Journal*, vol. 15, čís. 1.

TEESE, Patrick (2018): *Exploring the Environmental Repercussions of Chinas's Belt and Road Initiative* [online], [cit. 2020-11-12], Dostupné z: <https://www.eesi.org/articles/view/exploring-the-environmental-repercussions-of-chinas-belt-and-road-initiativ>

The Economist (2021): *Democracy Index 2020 In Sickness and in health?*, *The Economist Intelligence Unit* [online], [cit. 2021-3-9], Dostupné z: https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/democracy-index-2020.pdf?mkt_tok=NzUzLVJJUSooMzgAAAF7tofJiHopwGHUiC9mXoIodaNSGpiUhEi3xZQjR055Gt_kqYwPsQkf7TLJ-XPawKn-25HnmXR6mAGP62fVogFBoUG1s-vaRvwS9YWHNIHRfEHbw

TRACY, Elena F., SHVARTS, Evgeny, SIMONOV, Eugene a Mikhail BABENKO (2017): *China's new Eurasian ambitions: the environmental risks of the Silk Road Economic Belt*, *Eurasian Geography and Economics*, ISSN 1538-7216, DOI: 10.1080/15387216.2017.1295876, vol. 58, čís. 1, str. 56-88.

TUMUTCHULUUN, Guudain (1997): *China's Foreign Policy After the Collapse of the USSR: Changes, Challenges and Opportunities*, *Mongolian Journal of International Affairs*, čís. 1, str. 52-63 [online], [cit. 2021-3-5], Dostupné z: <https://www.mongoliajol.info/index.php/MJIA/article/view/450>

UNEP (2021): *Belt and Road Initiative International Green Coalition (BRIGC)* [online], [cit. 2021-3-6], dostupné z: <https://www.unep.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/belt-and-road-initiative-international-green>

Vlada.cz (2016): *Plán bilaterální spolupráce mezi vládou České republiky a vládou Čínské lidové republiky v rámci iniciativy Pásmo a Stezka* [online], [cit. 2021-3-1], Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Plan-bilateralni-spoluprace-mezi-vladou-Ceske-republiky-a-vladou-Cinske-lidove-republiky-v-ramci-iniciativy-Pasmo-a-Stezka.pdf>

Voanews (2021): *Study: China's New Coal Power Plant Capacity in 2020 More Than 3 Times Rest of World's* [online], [cit. 2021-3-3], dostupné z: <https://www.voanews.com/science-health/study-chinas-new-coal-power-plant-capacity-2020-more-3-times-rest-worlds>

WANG-KAEDING, Heidi (2018): *What does Xi Jinping's New Phrase „Ecological Civilisation“ Mean? An investigation of the phrase is pressing.* *The Diplomat* [online], [cit. 2021-2-12], Dostupné z: <https://thediplomat.com/2018/03/what-does-xi-jinpings-new-phrase-ecological-civilization-mean/>

WANG, Jing'ai, XIAO, Honglin, HARTMANN, Rudi a Yaojie YUE (2014): *Physical Geography of China and the U.S., A Comparative Geography of China and the U.S.*, ISBN 978-94-017-8791-8, DOI: 10.1007/978-94-017-8792-5, str. 23-81.

WEITZ, Richard (2011): Is BRICS a Real Bloc? *The Diplomat* [online], [cit. 2021-3-7], Dostupné z: <https://thediplomat.com/2011/04/is-brics-a-real-bloc/>

WONG, Samantha (2021): Territorial carbon dioxide emissions in China from 2001 to 2019 [online], [cit. 2021-3-10], Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/239093/co2-emissions-in-china/>

XIE, Zhenhua (2020): China's historical evolution of environmental protection along with the forty years' reform and opening-up. *Environmental Science and Technology* [online], [cit. 2021-2-12], vol. 1, Dostupné z: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S2666498419300018?token=20B31103C6D201554F86048BC05F3BF3295EAC2D4822B30BA1EFE721A4A681FF41DC084EDD3EA48090CC20E541F1A1E7>

XU, Weihua, Stuart L. PIMM, Ao DU, Yang SU, Xinyue FAN, Li AN, Jianguo LIUU a Zhiyun OUYANG (2019): *Transforming Protected Area Management in China, Trends in Ecology & Evolution* [online], [cit. 2021-3-3], Dostupné z: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0169534719301612?token=4E37C77D1F20A9D2B3D9BF43859D67BCFF2D76E5996045B0D89886380BFC61FDD13053CF609B9A6AD22908291FB53E85>

YINGMING, Zhu (2019): *China's nature reserves 60 years on* [online], [cit. 2020-3-3], Dostupné z: <https://news.cgtn.com/news/3d3d414e3245444f32457a6333566d54/index.html>

ZADEK, Simon (2019): *The critical frontier: Reducing Emissions from China's Belt and Road, Brookings* [online], [cit. 2021-3-11], Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2019/04/25/the-critical-frontier-reducing-emissions-from-chinas-belt-and-road/>

Seznam zdrojů obrázků

Obrázek 1: Mapa administrativního dělení Čínské lidové republiky: https://cs.wikipedia.org/wiki/Administrativn%C3%AD_d%C3%A9len%C3%AD_%C3%ADny#/media/Soubor:Spr%C3%A1vn%C3%AD_d%C3%A9len%C3%AD_%C3%ADCLR.PNG

Obrázek 2: Státy světa spolupracující s Čínskou lidovou republikou na bázi BRI: https://www.reddit.com/r/MapPorn/comments/esvbkd/countries_that_signed_onto_chinas_belt_and_road/

Seznam zdrojů grafů

Graf 1: Vývoj objemu emisí CO₂ v ČLR mezi lety 2001 a 2019 <https://www.statista.com/statistics/239093/co2-emissions-in-china/>

Graf 2: Vývoj objemu investic BRI mezi lety 2013 a 2020 <https://green-bri.org/wp-content/uploads/2021/02/China-Investments-in-the-Belt-and-Road-Initiative-2013-2020-.png>

Graf 3: Vývoj investic do jednotlivých typů energetického průmyslu v rámci BRI mezi lety 2013 a 2020 <https://green-bri.org/wp-content/uploads/2021/01/China-BRI-Investment-Report-2020.pdf>